

Eseménytár
az 1996. év zsidó vonatkozású krónikája

január hónap

január 7.

1. A Mazsihisz vezetőségi ülése az Országos Rabbiképző Intézet jövőjével foglalkozott. Schweitzer József főigazgató az intézmény tevékenységét értékelő beszámolójában jelezte, hogy rövidesen nyugdíjba vonul. A vezetőség két tartózkodással jóváhagyta azt a javaslatot, hogy az Izraelben élő Schőner Alfréddal kezdjék meg a tárgyalásokat arról, hogy két évig tartó megbízással lássa el az intézmény rektori teendőit. Schweitzer professzor bejelentette, hogy megválnak a Szombat szerkesztőbizottsági tagságától.

2. A Mazsike Városnéző séta zsidó szemmel programjában a XIII. Hegedűs Gyula u. 3 alatti zsinagógát, a Wallenberg utcai védett házakat, valamint a Védgát utcai emlékművet látogatták meg.

január 8-9.

„A magyar-zsidó irodalom létformái” címmel konferenciát szervezett a Szombat szerkesztősége és a Yahalom Zsidó Szabadegyetem a Közép- és Kelet-Európai Környezetfejlesztési Intézet (1061. Bp. Andrássy u. 23.) Dísztermében. A konferencia anyaga 1997-ben jelent meg „A határ és a határolt. - Töprengések a magyar-zsidó irodalom létformáiról” címmel Török Petra szerkesztésében. A konferencián a következő előadások hangzottak el: Schweitzer József „Bölcsék, vigyázatok a szavaitokra!"; Kiss Endre „A magyar zsidóság nemzedékváltásának kulturális jelentősége a XIX. század második felétől”; Török Petra „Viták a zsidó irodalomról a felekezeti sajtóban (1880-1944)”; Pomogáts Béla „Magyar irodalom vagy zsidó-magyar irodalom?"; Veres András „Magyar-zsidó irodalom: definíciós kísérlet”; Borsányi Ferenc „A cédrus ága, vagy a tölgy hajtása. (Gondolatok a magyarországi zsidó irodalomról, a magyar-zsidó irodalom létformáiról)”; Várnai Pál „Egy diaszpórában élő reflexiója a magyar-zsidó irodalom létformáiról”; Sanders Iván „Metakommunikáció haladóknak: Az Emlékiratok könyve zsidó olvasata”; Lichtmann Tamás „Pap Károly - egy zsidó magyar író”; Beney Zsuzsa „Németh Andor és József Attila”; Ungvári Tamás „Asszimilációs stratégiák a XX. századi magyar irodalomban”; Nagy Sz. Péter „Zsidó irodalom? A zsidóság szociográfusa: Zsolt Béla”; Schweitzer Gábor „Farkas Gyula és az asszimiláció kora”; Szegedy-Maszák Mihály „Radnóti Miklós és a Holocaust irodalma”; Ferenczi László „Egy komparatista töprengései”; Raj Tamás „A héber és a jiddis irodalom kezdetei Magyarországon”; Pusztai Viktória „Magyarországi héber irodalom a Haszkala jegyében”; Heller Ágnes „Zsidótlanítás a magyar-zsidó regényirodalomban”; Réz Pál „Miről írjon a magyar-zsidó író”; Zeke Gyula „Esszé”; Kőbányai János „Van-e magyar-zsidó irodalom? - Egy lapszerkesztő tapasztalatai”; Szántó T. Gábor „(Magyar) - zsidó írónak lenni - egy paradoxon természetrajza”; Haraszti György „Már megint: ki a zsidó? Az új Révai Lexikon zsidó címszavai”; A konferencia első napjának végén rendezett irodalmi kerekasztal-beszélgetés meghívott vendégei Bárdos Pál, Fenákel Judit, Gergely Ágnes, Hankiss Ágnes, Hernádi Miklós, Kardos G. György, Kertész Imre, Konrád György, Kornis Mihály, Mezei András és Székely Magda voltak.

január 10.

Az USA-ban élő 88 éves hajdani kolozsvári főrabbinak, Mose Carmilly-Weinbergernek ítélte oda a Magyar Tudományos Akadémia kuratóriuma a Bacher Vilmos emlékérmét. Az ünnepélyes átadásra az Országos Rabbiképző Intézet Dísztermében került sor. A kitüntetett életútját és tudományos tevékenységét Komoróczy Géza professzor ismertette, Schweitzer József országos főrabbi pedig személyes élményeivel egészítette ki a laudációban foglaltakat. A kitüntetett a mostoha időjárás

viszonyok miatt nem tudott Amerikából Európába utazni, azonban levélben üdvözölte az ünneplő közönséget. Chorin Áron (1766-1844) aradi rabbi hagyományőrző és reformer tevékenységéről írt angol nyelvű tanulmányát Strbik Andrea fordításában Pusztai Viktória olvasta fel. Schweitzer professzor az előadáshoz fűzött kiegészítésében Chorin Áron „szabados” vallási eszméinek kritikáját adta. A Schweitzer József és Komoróczy Géza által írt laudációkat a Szombat 1996/4 száma közölte (30-32. p.).

január 11.

Csütörtökönként a zsidó tradícióról tartott egyéves felnőtt kurzust Naomi Spitzer és Koppel Katalin a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

január 13.

A Mazsike Klub vendége Heller Ágnes filozófus volt, akivel Haraszti György történész beszélgetett a filozófia és a zene kapcsolatáról. A zenét a Forrás Kamarazenei Műhely szolgáltatta Horgas Eszter vezetésével.

január 14.

1. Az ivrit nyelv nehézségéről beszélgetett Lomb Kató nyelvessel Rajki András a Mazsike Klubban.
2. Keszthelyen „Keresztény - Zsidó Teológiai Napot” tartottak a Helikon Kastélymúzeumban. A rendezvényt Czoma László múzeumigazgató nyitotta meg. Az előadók Kuti Géza református lelkész, Léher Mihály katolikus lelkész, Nagyné Szekér Éva evangélikus lelkész és Schönberger András rabbi voltak.

január 17.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Pedagógium hallgatói Isaac Bashevis Singer „A sátán Gorajban” című művének színpadi változatát mutatták be.

január 20.

Az Oneg Sabbath Klubban Bódog Gyula a századforduló cionista településeinek anyagi bázisáról tartott előadást.

január 23.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Spann Gábor, az MTV munkatársa a Németországba irányuló orosz zsidó exodusról tartott előadást.

január 25.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Kiss József emlékestet rendeztek.

január 26-29.

A Mazsike autóbuzos kirándulást szervezett Prága zsidó emlékeinek megtekintésére.

január 27.

A Mazsike Klub vendége volt Tamás Gáspár Miklós filozófus.

Januárban meghalt Török László, a kaposvári hitközség elnöke. A kaposvári temetőben Kardos Péter főrabbi és Klein Ervin főkántor búcsúzott az elhunytól, a Mazsihisz vezetőségét Feldmájer Péter elnök képviselte.

A ZSVK Jeruzsálemben tartott kongresszusán a kelet-európai kárpótlás volt a központi téma. A magyarországi delegáció - Feldmájer Péter Mazsihisz elnök, Korn József Bzsh elnök és Herczog László, az Autonóm Ortodox Hitközség főtitkára, Keller László és Bakos Lajos ZSVK - a

Magyarországon létrehozandó közalapítvány tervezett működését ismertette. Újraavasztották Edgár M. Bronfmant elnökké és Israel Singert főtitkárrá, Ronald Lauder először került a szervezet vezetőségébe. A ZSVK VB tagja maradt Zoltai Gusztáv és Keller László.

A nyíregyházi hitközség rendkívüli közgyűlésén maradásra bírták a lemondani szándékozó Spiró Ignác elnökhelyettest. Zober Ernő elnök beszámolójában elmondta, hogy a Mazsihisz anyagi segítségével elkészült a templom rekonstrukciója, következő feladat a közösségi terem rendbe hozatala. A közgyűlésen megjelent és békített Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója. A Szochnut képviselői az izraeli belpolitikai helyzetről tartottak tájékoztatót.

A Vasi Szemle 1996/1. számában Mayer László összeállítása jelent meg „Források a szombathelyi gettó történetéhez 1944. április 16-július 30.” címmel.

A Szombat 1996/januári száma Közép-Európa zsidóságáról készített tematikus összeállítást. Szántó T. Gábor „Posztszovjet zsidó betelepülők Budapesten, Debrecenben és Nyíregyházán” (14-18. p.); Bacskai Sándor „Délidő Pozsonyban” (18-19. p.); Nagy Tibor „Marosvásárhely kihálóban” (19-20 p.); Krasztev Péter „Csernovci, az áldott város” (20-22. p.); Krasztev Péter „A csenovci csodaváró. Joszif Burg a jiddis irodalomról és Bukovináról” (22-23. p.); Tálás Péter „Egy földön nincs hely két kiválasztott nép számára. Interjú Dawid Warszawski íróval a lengyel zsidóság helyzetéről” (24-26. p.); Orbán György „Horvátországi és boszniai hétköznapiak” (27-28. p.) című tudósításai jelentek meg a lapszámban.

február hónap

február 3.

1. Elhunyt Vámos László Kossuth-, és Jászai díjas egyetemi tanár, rendező (1928-1996).
2. A Mazsike Klub vendége Erdei Grünwald Mihály izraeli tudósító volt, akivel Magyar Beck Anna beszélgetett.

február 7.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége volt Heller Ágnes filozófus, akivel a gyökerekről beszélgetett a sorozat szerkesztője, László Klára szociológus.
2. Shlomo Spitzer, a Bar-Ilan Egyetem professzora az MTA Judaisztikai Kutatócsoport vendégtanáraként „A zsidó közösség a középkorban - Szervezete, tisztviselői, feladatai részben magyarországi források alapján” címmel előadást tartott az ELTE Tanári Klubjában.

február 8.

Emlékeztet és könyvbemutatót tartottak a Bálint Zsidó Közösségi Házban Itzhak Rabin emlékére. Az est vendége Ónody György, a könyv szerzője volt.

február 9.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány tevékenységét mutatta be Talyigás Katalin főtitkár. Az alapítvány heti rendszerességgel klubot működtetett a házban „Kéz a kézben” címmel.

február 11.

„Antiszemitizmus Magyarországon az empirikus szociológiai kutatás fényében” címmel Kovács András szociológus ismertette kutatásai eredményét a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

február 12.

A Népszabadság 1996. február 12-i számában együtt jelent meg Raj Tamás és Schweitzer József véleménye a hitközség működéséről, a rabbikar szerepéről és az országos főrabbi funkcióról. (Czene Gábor: Visszarendeződés a hitközségben? 8. p.) Raj a rabbik függetlensége, az országos főrabbi intézmény bevezetése ellen foglalt állást. Kifejtette azt a véleményét is, hogy szükséges volna a hitközségi vezetők, illetve a rabbik átvilágítása. A Mazsihisz a Népszabadság 1996. február 15-i számában határolódott el Raj Tamás nyilatkozatától. A rabbikar ugyanezen a napon 12:2 arányban úgy foglalt állást, hogy amennyiben Raj Tamás munkáltatója (Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató) jóváhagyja nyugdíjazási kérelmét, a rabbikar a döntést tudomásul veszi, és további szolgálataira nem tart igényt. A Szombat 1996/6 számában Gadó János cikket jelentetett meg „Egy pár baj - Viták, viszályok a rabbikarban” címmel (7-8. p). A Mazsihisz elítélte a cikket, mert úgy találta, hogy szükségtelenül élezi a viszályt. Raj Tamás visszautasította a cikk tartalmát az Új Élet 1996. július 1-jei számának első oldalán „Egy pár baj(keverő)” címmel. Az Új Élet 1996. július 15-i számában olvasható Gadó János és Raj Tamás levélváltása az első oldalon. A vitázó levélváltás Schweitzer József és Raj Tamás között az Új Élet 1996. augusztus 1-i számában jelent meg (3. p.).

2. Kuncze Gábor belügyminiszter Izraelbe látogatott.

február 13.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Fekete Doboz archívumából bemutatták a Kemény István szociológusról készült „Lábjegyzetben” című portréfilmet.

február 14.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Hegedűs Zsuzsával, a „Tégy a gyűlölet ellen!” mozgalom vezetőjével beszélgetett Kertész Péter újságíró.

február 15.

Az Új Élet 1996. február 15-i számában felhívást tett közzé a Magyar Zsidó Vallási, Történeti és Levéltári Gyűjtemény. A holocaust túlélők listájának pontosításához kértek jelentkezőket. A listát fotóportré gyűjteménnyel kívánták kiegészíteni, a portrékat Nádor Ilona fotóművész készítette.

február 17.

1. Szepesi György sportriporterrel beszélgetett Dési János újságíró a Mazsike Klubban.
2. Az Oneg Sabbath Klub izraeli arcképcsarnok című sorozatában Menachem Begin „Fehér éjszakák” című memoárkötetét Ferenczi László mutatta be.
3. Karády Viktor szociológus a Bálint Zsidó Közösségi Házban „Vegyes házasságok történeti perspektívában Magyarországon” címmel tartott előadást.

február 18.

A Mazsihisz és a Bzsh rendkívüli képviselőtestületi ülésének fő napirendje az egyházi ingatlanok átruházásával kapcsolatos előterjesztések, valamint a kárpótlási és kártérítési kérdések megvitatása volt. Ezen belül a személyi kárpótlásról szóló törvényekkel, a korábban egyházi tulajdonú ingatlanokkal, a közösségi kárpótlással, valamint a Németországgal szembeni kártérítési igényekkel kapcsolatos kérdésekről tárgyaltak. Az ülésre hivatalos volt Israel Singer, a ZSVK főtitkára, a Zsidó Kárpótlási Világszervezet (WJRO) ügyvezető elnöke is. Délutáni megérkezéséig személyeskedő vita folyt arról, hogy Feldmájer Péternek joga volt-e nagy nyilvánosság előtt saját véleményét közzétenni a Népszabadságban. A cikkben Feldmájer egy kalap alá vette az Antall és a Horn kormány gyakorlatát a kárpótlás kérdésében, s nehezményezte a késlekedést. Feldmájer Péter írását a kormány is helytelenítette a Mazsihisznek írt levelében. A képviselőtestület tárgyalta a rabbikar nyilatkozatát is a vallási élet alappilléreiről. A dokumentumot egyedül Raj Tamás nem írta alá, mivel el sem küldték hozzá. A nyilatkozatot Raj Tamás nyugdíjazási kérelmének bejelentése

előtt olvasták fel. A testület megosztott volt Raj tevékenységének megítélésében. Távollétében azonban elfogadták nyugdíjazási kérelmét, bár utódlása egyelőre nem volt biztosított a Nagyfuvaros utcai körzetben. A körzet elöljárói Streit Sándor vezetésével kiálltak amellett, hogy Raj nyugdíjasként maradjon a körzet rabbija. A délelőtti folyamán a hitközségi vezetők között lezajlott vita hatására Pollák Jenő Nagyfuvaros utcai küldött Feldmájér Pétert és Korn Józsefet lemondásra szólította fel. Kardos Péter főrabbi pedig a képviselőtestületnek javasolta Feldmájér Péter visszahívását az elnöki funkcióból. Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató javasolta a bizalmatlansági indítványok elnapolását, mivel megérkezett Israel Singer. A képviselő testület tagjai és vezetősége megosztott volt a közösségi kárpótlás kérdésében. Vita volt arról, hogy a hitközség ragaszkodjon-e a teljes kárpótláshoz, vagy elégedjen meg részleges kárpótlással. A Mazsihisz vezetése a teljes kárpótlás mellett volt, ám tekintetbe vette az ország teherbíró képességét az ingatlanok visszaadása kérdésében. A letétek kérdésében azonban ragaszkodott a teljes kárpótláshoz. Vita volt a visszaadott közösségi vagyon működtetésének kérdésében. (Lásd: Seres László: Közösségi jóvátétel, avagy miért nem megy, ami jár? Szombat, 1996/4 szám 3-4. p.) Feldmájér Péter, a Mazsihisz elnöke a működő hitközségeknek juttatta volna vissza a kárpótlásként megkapott vagyon egy részét, Korn József Bzsh elnök pedig az egészet közalapítványba helyezte volna. Vita volt a nemzetközi és a magyarországi zsidó szervezetnek szerepének, hatáskörének kérdésében is. Hol jegyezzék be a közalapítványt? Külföldön vagy itthon? A kérdés megválaszolása attól függött, hogy a válaszoló csoportok bíztak-e abban, hogy lesz-e Magyarországon még generációkon keresztül zsidóság, vagy sem. Singer megfeddte a testületet, amiért csak félszívvvel támogatja, hogy a WJRO megállapodási tárgyalásokat folytasson a Horn-kormánnyal. „Én akkor is önökért dolgozom, ha önök velem nem akarnak” - mondta. Szervezete céljait úgy foglalta össze, hogy Németországnak nyugdíjat kell fizetnie a magyar holocaust-túlélőknek, az Németország által ezen felül fizetendő kártérítés egy részének Kelet-Európába kell kerülnie, és végül rendezni kell a magyarországi kárpótlás kérdését is. Zoltai ezek után a közalapítványi forma megalakításához kért felhatalmazást a vezetőség számára. Az önmagukat ellátni nem képes vidéki közösségek vagyonából közalapítványba kerülne minden most visszaigényelt ingatlan és letét a javaslat szerint. Cserébe a Mazsihisz gondoskodna a közösségek igényeinek kielégítéséről. Alapítványon kívül maradnának azok az ingatlanok, amelyet a visszaigénylők már korábban visszakaptak, és fenn tudják tartani. Az alapítvány kuratóriumában részt vehetnek azok a zsidó szervezetek, amelyek a Mazsihisz-szel szerződést kötöttek. Ezek: B,nai B,rith Páholy, Mazsike, Macisz és a Nüb. Kívülük a Muszoe is kapjon képviseletet a kuratóriumban. A közgyűlés az előterjesztést megszavazta, és felhatalmazta a WJRO-t, hogy a Mazsihisz-szel együtt részt vegyen a kormánnyal való tárgyalások folytatásában.

2. Győrben keresztény-zsidó teológiai napot tartottak. A prófétákról Bittner Ferenc református lelkész, Papp János baptista lelkipásztor és Schmatovich János katolikus teológiai professzor tartott előadást.

február 21.

Felavatták a Lauder Javne Zsidó közösségi Iskola és Óvoda új épületét a főváros által 99 évre ingyenes használatba adott Budakeszi út 48. szám alatti telken. Az avatáson megjelent Göncz Árpád köztársasági elnök, Demszky Gábor főpolgármester, Ronald S. Lauder, az iskolaalapítvány elnöke, az alapítvány vezetőségi tagjai, Donald M. Blinken amerikai nagykövet, Joel Alon izraeli nagykövet és Libby Pataki, New York állam kormányzójának felesége. A vendégeket Szeszler Anna, az iskola igazgatója köszöntötte, majd Raj Tamás felszentelte az épületet. Felszólalások sora következett, Göncz Árpád a Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti keresztjét adta át az iskolaalapító Ronald S. Laudernek. Az iskolát kivitelező MKI részéről Bálint Péter köszöntötte az egybegyűlteket.

február 22.

„Magyarok Jeruzsáleme” címmel Komoróczy Géza tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

február 24.

Jordán Tamás, a Merlin Színház igazgatója és Jefim Kontscher, a moszkvai Taganka Színház egykori főrendezője volt a Mazsike Klub vendége.

február 25.

A Mazsike Városnéző séta zsidó szemmel programja keretében Szentendre és Vác zsidó emlékeit tekintették meg (temetők, zsinagógák) az érdeklődők.

február 26.

Herzl kiállítás rendeztek a Budapesti Zsidó Múzeum kamaratermében a „Judenstadt” megjelenésének századik évfordulója alkalmából. A jubileumon a Macisz, a Yahalom és a Zsidó Múzeum emlékülést tartott. A kiállítást B. Turán Róbert igazgató és Engländer Tibor nyitotta meg. Az emlékülésen Ferenczi László „Herzl, a magyar”; Schweitzer Gábor „Herzl, a Judenstadt és Magyarország”; Kiss József „Az ortodox rabbik és a cionizmus”; Novák Attila „Az 1930-as évek cionista mozgalmai”(Megjelent: Szombat 1996/6. 27-29. p.) és Peter Haber „Gondolatok a bázeli kongresszus centenáriuma előtt” címmel tartott előadást.

február 27.

A Budapesti Autonóm Ortodox Hitközség a Hanna étteremben tartotta beszámoló közgyűlését. Az 1995-ös költségvetés meghaladta a 86 millió forintot, s ebben meghatározó tétel volt a Wesselényi utcai iskola fenntartása. Az 1996-os költségvetést 124 millióra tervezték, amiből 50 millió forintot a Kazinczy utcai templom felújítására fordítanak.

február 28.

1. Sebestyén Márta és a Muzsikás együttes vezetője, Hamar Dániel számolt be magyarországi zsidó népzenei gyűjtésükről a Bálint Zsidó Közösségi Házban.
2. Első ízben adták át a Művelődési és Közoktatási Minisztériumban a Scheiber Sándor-díjat. A díjat Fodor Gábor művelődésügyi miniszter alapította 1995-ben. Az odaítélés szakmai bizottság javaslata alapján történik, amelynek tagja az ORI mindenkori főigazgatója. A díjhoz járó emléklakettet Gáti Gábor szobrászművész tervezte. A kitüntetéseket Scheiber professzor halálának évfordulóján adják át. A bizottság Domán István főrabbinak, Komoróczy Géza tanszékvezető egyetemi tanárnak, Szita Szabolcsnak, a Pécsi Janus Pannonius Egyetem docensének, Ben Turán Róbertnek, a Budapesti Zsidó Múzeum igazgatójának és Szécsi Józsefnek, a Keresztény - Zsidó Társaság főtitkárának ítélte oda a díjat.

Február közepén a Hilton Szálló Dominikánus udvarának kerengőjében állították ki Porscht Frigyes grafikáit. A tárlatot Bethlen István, a Magyar Páneurópai Unió elnöke nyitotta meg.

Az év elején a Madách Színház bemutatta Ronald Harwood „A karmester című darabját, Wilhelm Furtwängler szerepében Koltai Jánossal. A darabot Gellért Péter rendezte.

Februártól Markovics Zsolt foglalta el a Páva utcai körzet rabbi székét. Korábban Debrecenben szolgált.

Hannoverben az Európai Zsidó Zenei Központ igazgatójának meghívására két hangversenyt adott Tóth Emil, az Országos Rabbiképző Intézet főkántora.

A Világosság 1996/februári számában a kereszténység és zsidóság viszonyáról vitatkozott Gábor György és Frenyó Zoltán. Gábor György „Oldás és kötés - egy sima, egy fordított. Levélféle Frenyó

Zoltánnak". Frenyó Zoltán „Műfaj és történelem, vagy Hámántól a Nostra Aetateig." A Világosság 1996/4 számában Tatár György szól hozzá a vitához „Idézetek párbeszéde. - Hozzászólás Gábor György és Frenyó Zoltán „párbeszédéhez" címmel.

A Szabolcs-Szatmár-Beregi Szemle 1996/2 számában Glück Jenő jelentetett meg tanulmányt „Szabolcs megye zsidósága 1848-ban" címmel.

A Szombat 1996/februári számában Vajda Mihály „Hannah Arendt és a zsidó identitás" címmel közölt tanulmányt (12-13. p.).

március hónap

március 2.

1. Keleti György honvédelmi miniszter izraeli látogatása során találkozott Simon Peresz izraeli védelmi miniszterrel. A látogatásról és a Jad Vasem Intézetben szerzett tapasztalatairól a Magyar - Izraeli Baráti Társaság áprilisi rendezvényén számolt be Keleti György.

2. A Mazsike Klub vendége Markó Iván táncművész volt, akivel Kőbányai János beszélgetett.

március 4-5.

Purim alkalmából a Csernovici Zsidó Hitközség (Ukrajna) KAJOR ének- és táncgyüttese lépett fel a Goldmark Teremben. A Bálint Zsidó Közösségi Ház és a Mazsike közös Purimot rendezett március 9-én a Magyar Honvédség Művelődési Házában (Stefánia út 34.). Az ünnepet Fröhlich Róbert és Raj Tamás főrabbi nyitották meg, Fekete László főkantor purimi dalokat énekelt. A műsort Verebes István vezette, a bálon felléptek

Somló Tamás, Bornai Tibor és társai, valamint Gerendás Péter. Ugyanezen a napon tartott Purimi bált az Anna Frank Gimnázium is a MOM Művelődési Központban (XII. Csörsz u. 18.)

március 4.

A Fővárosi Bíróság első fokon felmentő ítéletet hozott a hungarista Szabó Albert és társai perében a véleménynyilvánítás szabadságára hivatkozva. Tiltakozásul első fokon hozott felmentő ítélet ellen 1996. március 10-én több zsidó szervezet csatlakozott az Oneg Sabbath Klub felhívásához. A cionista emlékgűlánál rendezett tiltakozó demonstráción megjelentek a Mazsihisz, a Bzsh tisztségviselői, a Joint, a Szochnut, az izraeli nagykövetség vezető munkatársai, a Macisz és a Raoul Wallenberg Egyesület vezetői. Az egybegyűltekhöz Farkas Éva, a Macisz alelnöke, és Jancsó Miklós szólt. A szónokok elítélték az erőszakot, a Hamasz 25 izraeli életét követelő február végi terrorakcióját is. Az ítélet nagy felháborodást váltott ki a mértékadó értelmiségiek körében is. A médiában heteken keresztül jelentek meg az ítélet ellen tiltakozó publikációk. Tódor János a „Mozgóvilág" 1996/márciusi számában „Hungaristák" címmel, Czene Gábor az Amaro Drom 1996/3 számában „Új törvény a rasszisták ellen. - A bírósági ítéletek az eddigi bűnelkövetésre ösztökélnek" címmel közölt tanulmányt. Kis János a Népszabadság 1996. március 30-i számában „Szólásszabadság és náci beszéd" címmel jelentetett meg írást.

március 8-10.

A Bethlen téri Oneg Sábbát Klub megalakulásának tízéves évfordulóját ünnepelték. 8-án az ORI templomában Schweitzer József országos főrabbi ünnepi istentiszteletet, majd kiddust tartott. 9-én a Bethlen téri templomban Deutsch Róbert főrabbi vezette az istentiszteletet. Este a Goldmark teremben Gáti Kati színművész, Fellegi Tamás zongoraművész, Fellegi Balázs énekes, Kelemen István színművész és Sipos Mihály, a Muzsikás együttes tagja adott műsort. 10-én köveket helyeztek el a Duna-parton a Bessenyei utca torkolatában álló cionista emlékműnél, az

Emlékgűlánál. A Bethlen téren emléktáblát avattak az 50-es évek illegális cionista mozgalmának emlékére. Délután a tíz év eseményeinek felidézésével avatták fel a klub új helyiségét a Szinva u. 1-ben.

március 10.

A Mazsike Klub vendége Suchmann Tamás privatizációs miniszter, akivel Petschnig Mária Zita beszélgetett.

március 12.

1. A Bibliaverseny döntőjét Balla Zsolt, a Lauder Javne Iskola Gimnáziumának ötödévese nyerte. A második (Zelcer Tamás) és harmadik (Mezei Tamás) helyezett is a Lauder diákja. Felkészítő tanáruk Oláh János volt. Az első helyezett részt vett az Izraelben 1996. áprilisban rendezett Nemzetközi Bibliaversenyen is.

2. „Halacha a XX. században, avagy hogyan reagál a zsidó jog századunk társadalmi dilemmáira és problémáira” címmel Baruch Oberlander rabbi tartott kétrészes előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

március 13.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Balassa Péter, Donáth László, Lugossy Mária, Schweitzer József, Erős Ferenc, Gábor György, Hajdú István, Jelenits István, Karsai László, Poszler György és Vekerdy László közreműködésével mutatták be „A bizonyág két táblája” című kötetet, mely a Magyar Rádióban elhangzott műsorokból jelen meg 1995-ben.

március 14.

A budapesti Szabadságtéren szélsőséges csoportok és az FKGP a kormány ellen tüntetve náci jelszavakat használtak.

március 15.

Hídvégi Györgyöt, a Magyar - Izraeli Baráti Társaság főtitkárát a Magyar Köztársasági Érdemrenddel tüntette ki Göncz Árpád köztársasági elnök.

március 16.

Az Oneg Sábbát Klub „Zsidónak lenni” sorozatának vendége Gerendás Péter előadóművész volt.

március 17.

A Mazsike Városnéző séta zsidó szemmel programjában Simonyi Péter vezetésével a Nagyfuváros utcai zsinagógát és a Teleki téri szefárd zsinagógát látogatták meg.

március 18-19.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Fekete László főkantort Zsidó Zenei Konferenciát szervezett a Budapesti Tavasz Fesztivál keretében. Az előadók között volt Kármán György, Dobszay László, Tóth Emil, Alexander Knopp (London University), Frigyesi Judit, Katy-Horváth Lajos, Herman Mairovici (Románia), Rónai Ádám István, David Kung (Japán), Király László, Lózszy Tamás, Mayer Erika, Borgó András (Innsbruck), Szabó Vera, Barry Weinberger (London) és Székely András.

március 22.

A Bethlen téri Oneg Sábbát Klub cionista szédert tartott a Hanna étterem (Dob u. 35.) különtermében.

március 23.

1. Az Oneg Sábbát Klubban a cionista mozgalom jelentős alakjai sorozatban Ferenczi László irodalomtörténész tartott előadást Izrael Zangwillről.
2. A Mazsike Klubban Tardos Mártonnal beszélgetett Bonta Miklós.

március 24.

1. Beszámoló és vezetőségválasztó közgyűlést tartott a Mazsike. Az alapszabály tervezett változtatását elhalasztották. A leköszönő vezetőség beszámolóját elfogadta a közgyűlés, és megválasztotta az új vezetőséget. Ennek tagjai: Bokor Judit, Cziegler Attila, Deák Gábor, Fenyő Ágnes, Garai Péter, Gergely István, Hajósné Vértes Antónia (gazdasági alelnök), Hollós Sándor, Kertész Ákos, Korányi László (elnök), Olti Ferenc, Rajki András, Simonyi Péter (ügyvezető igazgató), Varga István.
2. A Pécssett tartott „Keresztény - Zsidó Teológiai Nap” témája a Mózesi könyvek voltak. Az előadók Schönberger András rabbi, Mayer Mihály katolikus püspök, Balikó Zoltán evangélikus esperes, Czigliány Zsolt katolikus teológiai tanár, Szalay Lajos református lelkipásztor voltak.

március 25.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Elbert Márta, a Fekete Doboz Alapítvány főszerkesztője volt.

március 28.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Kepes András újságíróval találkozhattak az érdeklődők.

március 29.

A Magyar Köztársaság kormánya 2079/1996.(III. 29.) számú határozatával kinyilvánította a szándékát az 1947. Évi XVIII. Törvénnyel beiktatott Párizsi Békeszerződés 27. Cikke 2. Pontjának végrehajtására. A hivatkozott törvényhely a náci jogszabályok következtében üldözött közösségek javainak visszaszolgáltatását, jogainak helyreállítását, illetve az elszenvedett kárért a kárpótlást írja elő. Az 1946. XXV. Törvénycikk pedig az örökös nélkül maradt hagyatékok közalapítványba való koncentrálását írta elő. Az 1992 évi XXXII. Törvény (ún. II. számú Kárpótlási törvény) nem rendelkezett a hivatkozott törvények végrehajtásáról, csupán a természetes személyek kárpótlására koncentrált. Ezért az Alkotmánybíróság 16/1993.(III. 12.) számú határozatában kimondta, hogy az országgyűlés mulasztásos alkotmány sértést követett el a közösségi kárpótlás terén, amelyet 1995. szeptember 30-ig rendezni kell. A Horn kormány 1995 májusától hozzáfogott az Alkotmánybíróság határozatának végrehajtásához. 1995. június 17-én a kormány és a zsidóság szervezetei aláírták a „Megállapodást a kárpótlás kidolgozásának menetrendjéről”. Ilyen előzmények után született a mostani kormányhatározat, amely a törvény előterjesztésének határidejét 1996. május 31-ben jelölte meg. Az előterjesztő a Pénzügyminisztérium politikai államtitkára.

március 30.

1. Pelle János az Oneg Sábbát Klubban bemutatta „Kavics a síron” című filmjét, amelyet a háború utáni antiszemita megmozdulásokról készített.
2. A Mazsike Klubban Herskó János filmrendezővel Réz András beszélgetett.

március 31.

Mary Nickman, a Leo Boeck College hallgatója az Énekek Énekéről tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

A Maesz és a Nüb Győr-Sopron megyei szervezete, valamint Gönyű polgármesteri hivatala a hónap végén emlékoszlopot állított Gönyűn az ott pusztult munkaszolgálatosok emlékére.

Az Amerikai Alapítványi Iskolában negyedik alkalommal rendezték meg a Scheiber Sándor emlékversenyt. A három első helyezett Vas Tamás, Olti Zoltán és Fixler András voltak, mindannyian a III. D. osztály tanulói.

Márciusban beköltözött a Bálint Zsidó Közösségi Házban kapott két helyiségbe a Keren Kajemet. Az elnökségről egészségi okokból lemondott Varga Sándor helyét Babits Antal vette át.

A Szombat 1996/márciusi számában Veres András írt méltató cikket Szabolcsi Miklós 75. Születésnapjára (28-29. p.). Gadó János Tatár György filozófussal folytatott beszélgetése „Meg kéne tanulni a vallásosok nyelvét” címmel jelent meg (21-22. p.). Visi Tamás „Egy vitatható Philon-értelmezés” című vitacikke olvasható a lap 24-27. oldalán Philón Alexandrosz „Mózes élete” című művének az Atlantisz Kiadó által 1995-ben, Bollók János fordításában megjelent könyvéről. Bollók János válasza a Szombat 1996/8 számának 28-31. oldalán, Visi Tamás viszontválasza ugyanitt a 32-33. oldalon jelent meg.

április hónap

április 1-5.

A Győrben rendezett Izraeli kulturális napok vendége volt Mezei András és Röhrig Géza költő. Gáti Oszkár színművész verset mondott, Bob Cohen klezmer zenét játszott az első napon. A második napon Hóra táncház volt Forgács György vezetésével. 3-án Rapcsányi László tartott előadást a 3000 éves Jeruzsálemről. 4-én a kabbaláról Déri Zsuzsa beszélt, majd az utolsó napon Porscht Frigyes grafikus tartott előadást Izrael művészetéről az ókortól napjainkig. A rendezvényt Győr polgármesteri hivatala és a Magyar - Izraeli Baráti Társaság szervezte.

április 3-4.

Peszach. A Dohány utcai körzet ünnepein, így a Goldmark teremben rendezett széderen amerikai IFOR zsidó katonái is részt vettek. Az izraeli Reb Lajos rabbi által alapított Bét Perec Alapítvány Tokajban és környékén nyolcnapos Peszach tábort szervezett. A táborozók meglátogatták Tokaj, Mád, Tarcal és Bodrogkeresztúr zsidó emlékeit. A tábor meglátogatták az izraeli követség munkatársai, a Lauder Óvoda óvónői és az UJS vezetői.

április 6.

1. Az Oneg Sabbat Klubban bemutatják Dénes Gábor „Anikó” című filmjét, amely Szenes Hannának állít emléket.
2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége volt Polgár László operaénekes.

április 12.

A Budapesti Zsidó Múzeumban megnyitották Roman Vishniac fotókiállítását „Galíciai zsidó népelet a 30-as években” címmel.

április 13.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatták Sipos András „Az én kis nővérem” című filmjét a főszereplő, Handel Edit részvételével.

április 16.

1. A koncentrációs táborok felszabadulásának 50. Évfordulójára a Magyar Auschwitz Alapítvány - Holocaust Dokumentációs Központ ezüst és bronz emlékérmeket adott ki. Az érmeket Kiss György tervezte, az érmegyűjtők megvásárolhatták. Az Alapítvány nevében Verő Gábor titkár az

eredményes együttműködésért elsőként Feldmájer Pétert, a Mazsihisz elnökét tüntette ki az éremmel és az oklevéllel. A kitüntetés átadásán jelen volt Zoltai Gusztáv és Szita Szabolcs is. Azoknak az államfőknek, amely országok a koncentrációs táborok felszabadításában részt vettek, az alapítvány kuratóriumának elnöke, Vámos Tibor akadémikus köszönőlevél kíséretében küldte el az érmet. Az amerikai és a svájci államelnök, a svéd nagykövet és a Vatikán köszönőlevelet küldött az alapítványnak.

2. Baruch Oberlander rabbi „Halacha a XX században, avagy hogyan reagál a zsidó jog századunk társadalmi problémáira” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

április 18.

A Bzsh közgyűlésén Korn József elnök számolt be az 1994 évi gazdálkodásról. A beszámolót és az 1995 évi költségvetést a közgyűlés egyhangú döntéssel elfogadta.

április 20.

1. A Mazsike Klubban a vérvádról rendeztek a vitát Pelle János, Kende Tamás és Schmidt Mária részvételével.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége Gregor József operaénekes volt.

április 21.

1. A Mazsihisz közgyűlésén Kardos Péter visszavonta a Feldmájer Péter elnök visszahívására február 18-i rendkívüli közgyűlésen tett javaslatát. A közgyűlésen elfogadták a beszámolót az 1995-es gazdasági évről, és megszavazták az 1996-os költségvetést.

2. A Bálint Zsidó Közösségi Házban a Menóra Egyesület alapítója, Braun Tibor főgyógyász emlékére estét és hangversenyt rendeztek a Bálint Zsidó Közösségi Házban. A műsort összeállította Gallóné Pauk Anna zongoraművész. Fellépett Ambrus Ákos, Csák József, Csavlek Etelka operaénekes, a Tomkins énekegyüttes, Fekete László és Tóth Emil főkántorok Lisznyai Mária kíséretével.

április 22.

A Yad Vasem Intézet emléklapjait Joel Alon izraeli nagykövet adta át az embermentőknek a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az ünnepségen megjelent Laáber Klára, Brandeisz Elza, Jáki Vilmosné (sz. Rajnai Rozália) és édesanyja, valamint Szatmári Klára. Posztumusz kitüntetést kapott Laáber Mátyás, Kajdoci Gyula, Kocsis Gábor, Kocsis Mária, Szabó Mária, Szatmári József, Fekete Rozália és Zolnay Kálmán. Köszöntötte a kitüntetetteket Honti Mária művelődési államtitkár is.

április 23.

Az ELTE Tanári Klubjában (Szerb u. 21-23.) az egri születésű Salomon Kohn Bécsben működő tóra-írnok tartott előadást az MTA Judaisztikai Kutatócsoportjának felkérésére „A tóra-tekercs: írása, olvasása, javítása” címmel.

április 28.

Izrael Állam függetlenségi napján /Jom Háácmáut/ közös vigasságot szervezett a Mazsihisz, a Mazsike és az Izraeli Nagykövetség a Magyar Honvédség Művelődési Házában. A Hősök templomában Schweitzer József országos főrabbi és Frölich Róbert főrabbi emlékezett meg a 48 évfordulóról. Az ELTE Állam- és Jogtudományi Karának Dísztermében a Magyar - Izraeli Baráti Társaság ünnepélyén a szónok Magyar Bálint kultuszminiszter, Hídvégi György, a baráti társaság főtitkára és Joel Alon izraeli nagykövet volt. Dévai Nagy Kamilla három jiddis dalt énekelt el.

április 30.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház Üzletember Klubjának vendége volt Bokros Lajos.

Áprilisban ismeretlen tettesek meggyalázták a budapesti Kozma utcai, és a hevesi zsidótemetőt.

Áprilisban mutatták be Elek Judit Elie Wieselről készített filmjét „Mondani a mondhatatlant” címmel.

Áprilisban az Amerikai Alapítványi Iskolában egy afgán férfi megkéselte Israel Taub rabbit, a tanintézet vallási igazgatóját.

Raj Tamás, a Makkabi Kiadó vezetője a Mazsike Klubban megalapította a Magyar Zsidó Könyvklubot. A tervek szerint a klub tagjai tájékoztatót kapnak a zsidó vonatkozású könyvek, kazetták megjelenéséről. A kiadó már megjelentetett és tervezett köteteit műsoros est keretében Raj Tamás mutatta be a Mazsike Klubban.

Bécsben a két évig tartó átépítés és bővítés után megnyitották a Zsidó Múzeumot, Theodor Herzlről pedig egy lépcsőt neveztek el az osztrák főváros első kerületében.

Áprilisban az újpesti Liszt Ferenc u. 7-ben Gyógyászati Segédeszköz Kölcsönző Központot létesített Heszed Centrum néven a Szociális Segély Alapítvány. A létesítmény részben adakozásból, részben pedig a Mazsihisz támogatásával létesült. Az avatáson Talyigás Katalin főtitkár és Hutás Imre elnök üdvözlő szavai után a mezüzet Deutsch László főrabbi szegezte fel.

A Salgótarjáni úti temetőben a csepeli önkormányzat és a Mazsihisz képviselői megkoszorúzták Weiss Manfréd sírját.

Az Árgus 1996/március-áprilisi számában Gergely Anna tanulmányt közölt „Hová lett Sárbogárd zsidósága?” címmel.

Vargha Dezső „Híres pécsi rabbik” címmel kétrészes írást jelentetett meg a Dunántúli Naplóban. Az első rész 1996. február 15-én jelent meg Kohut Sándorról, a második április 3-án Weisz Gáborról.

május hónap

május 1.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Kass János grafikusművész és Frölich Róbert főrabbi nyitotta meg Daniel Éliéli „Arcok” című fotókiállítását.

május 2.

„Pánik, kényszer, fóbiák, szorongások” címmel Arató Mihály pszichiáter tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

május 4.

Dinnyés József a Bethlen téri Oneg Sábbát Klubban (VII. Szinva u. 1.) mutatta be „Hamszín éj” című kazettáját, amelyen magyarországi zsidó születésű izraeli költők verseit zenésítette meg. A kazettát a Tessedik Sámuel Alapítvány jelentette meg, nem került nyilvános árusításra. Az alapítvány címen (1068. Benczúr u. 6.) lehetett megvásárolni.

május 7.

Kocsis Zoltán zongoraművész volt a Bálint Zsidó Közösségi Ház vendége.

május 8.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház Salom Klubjában Gadó György, korábban országgyűlési képviselővel találkozhattak az érdeklődők.

május 11.

1. A Mazsike Klubban a NÜB elnökével, Szenes Ivánnal lánya, Szenes Andrea beszélgetett.
2. Az Oneg Sabbat Klubban Kőbányai János és Tuvia Ravív beszélgetett a szarajevói zsidóság helyzetéről. Bemutatták Kőbányai „Szarajevói jelentés” című könyvét is.

május 14.

Lipovecz Iván a magyar gazdaság nemzetközi összefüggéseiről tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

május 15.

1. A Deák téri Evangélikus templom klubjában Holocaust konferenciát rendezett a Keresztény - Zsidó Társaság. Vámos György akadémikus, a Magyar Auschwitz Alapítvány kuratóriumának elnökének megnyitója után a következő előadások hangzottak el: Csapody Tamás „Katonai szolgálatmegtagadás a náciizmus alatt”; Engländer Tibor „A cionista mozgalom helyzete a II. világháború után Magyarországon”; Farkas József reformárus lelkész „Egy elfelejtett dokumentum 1943-44-ből”; Nagy Tibor katolikus lelkész „Egy katolikus lelkész emlékei 1944-ből - üldözöttek mentése”; Szita Szabolcs „Magyar deportáltak a bécsi Gestapo jelentésében”.
2. Baló György szerkesztő, újságíró volt a vendége a Bálint Zsidó Közösségi Ház Üzletember Klubjának.
3. Az Új Élet 1996. május 15-i számában felhívás jelent meg a tiszafüredi zsidótemető helyreállítására. Az adományok gyűjtését Lebovits Imre zuglói lakos, nyugalmazott könyvtári főigazgató kezdeményezte.

május 16.

Kertész Lilly „Mindent felfaltak a lángok” című könyvét Benedek István Gábor mutatta be a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

május 18.

Az Oneg Sabbat Klubba a cigányság vezetőit hívták meg.

május 19.

A Hunyadi téri templomkörzet fennállásának centenáriumát ünnepi istentisztelettel ünnepelték meg. Domán István főrabbi ismertette a körzet történetét Fóti Márton főkántor közreműködésével. Kepets András és Radnóti Zoltán rabbi növendékek a Bar Vilmos Alapítvány szerepét értékelték a körzet vallási életében. Szilárd Gyula iparművész faliképet ajándékozott a körzetnek. Délután ünnepi műsort rendeztek a Goldmark teremben a Goldmark kórust Ádám Mária vezényelte, fellépett Havas Judit és Bálint András előadóművész, Gerendás Péter énekelt és gitározott. A körzet elnökének, László Miklósnak ünnepi beszéde után Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója köszöntötte az ünneplőket.

május 22.

Dan Ofriyal, a Tel-Aviv-i Új Kelet főszerkesztőjével beszélgetett Benedek István Gábor a Bálint Zsidó Közösségi Házban.

május 25.

1. Bódog Gyula a második szentély pusztulása utáni első zsidóellenes pogrom (Josephus Flavius: Apion ellen, avagy a zsidó nép ősi voltáról) kapcsán az antiszemita gondolat ős-új azonosságáról tartott előadást az Oneg Szabbát Klubban (VII. Szinva u. 1.).
2. A Mazsike Klubban Esterházy Péter íróval Váradi Júlia beszélgetett.

május 26.

1. A Szegeden rendezett „Keresztény - Zsidó Teológiai Nap” a Mózesi könyvekről szólt. A rendezvényt Lednitzky András hitközségi elnök nyitotta meg. Bartha Tibor református teológiai professzor „A Tóra autoritása”; Schönberger András rabbi „A Tóra mint törvénykönyv”; Szaplanczay Miklós görög katolikus lelkész „Az Ószövetség a keleti egyház liturgikus imádságaiban”; Thorday Attila katolikus teológiai tanár: „A szövetség, mint Isten ajándéka és az ember elkötelezettsége” címmel tartott előadást.
2. A Bálint Zsidó Közösségi Ház utcabulit rendezett rajzversennyel, jelmezversennyel, vetélkedővel, koncertekkel, kulturális kávéházzal és utcabállal.

május 27.

Benedek István Gábor „Brooklyn” című novellás kötetének bemutatóját a Bálint Zsidó Közösségi Házban tartották.

május 29.

1. Erős Ferenc előadást tartott az ELTE Bölcsész karán „A zsidó identitás kutatása Magyarországon” címmel. Az előadás szövege megjelent a Kritika 1997/2 számában (10-14. p.).
2. Vázsonyi Vilmosra emlékeztek halálának 70-ik évfordulóján. A politikus VII. Teréz krt. 24-ben lévő egykori lakóházának falán az emléktáblánál a kerületi önkormányzat, a Budapesti Zsidó Hitközség és a Vázsonyi Emlékbizottság helyezett el koszorút. A Salgótarjáni úti temetőben a helyreállított síremlék előtt Seiler Tibor, az emlékbizottság elnöke, és Demszky Gábor főpolgármester mondott ünnepi beszédet. Az ünnepségen megjelent Vázsonyi Párizsban élő unokája is. A Mazsicház Síp utcai épületének falán Vázsonyi emléktáblát avattak. Az avatóbeszédet Feldmájer Péter mondta, a Vázsonyi unoka pedig köszönetét fejezte ki az ünnepségekért. Az avatáson jelen volt a hitközség vezetőin kívül Schweitzer József országos főrabbi, Kardos Péter főrabbi, Israel Sela, a Joint igazgatója és Garami László, a Chevra Kadisa igazgatója.

Májusban a budapesti Országos Rabbiképző Intézet kapta Izrael Államtól a legjobb oktatási intézményeknek szánt Sázár-díjat. A Kneszetben Sevah Weisz házelnök adta át a kitüntetést Schweitzer József rektornak. Izraeli látogatása során Schweitzer professzor előadást tartott a Beér Seva-i Ben Gurion Egyetemen „A magyarországi zsidóság 1944.évi tragédiája és annak hatása a magyar közvéleményre” címmel.

Május végén népes csoport érkezett Natanjából, Siófok testvérvárosából Siófokra, ahol rendbe tették az elhanyagolt zsidótemetőt.

Magánemberek a gyógyszerköltségek, illetve a rezsi-költségek elviseléséhez nyújtandó segély nyújtására megalakították a „Tamás Alapítványt”. Az alapítvány kuratóriumának tagjai a beérkező igények alapján döntöttek a segélyek odaítéléséről. A kuratórium tagjai: dr. Kós Tibor belgyógyász főorvos, Klauzál téri rendelő, dr. Bojtos Klára szakgyógyszerész, dr. Lebovits Imre, nyugalmazott könyvtári főigazgató, Vértés Istvánné ny. tanár, Vértés István ny. közgazdász. Az alapítvány székhelye VII. Dob u. 38.

A Vigília 1996/májusi számában Tamás Pál tanulmánya jelent meg „Egyházi mozgásterek a társadalomban” címmel.

június hónap

június 1.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban Kuncze Gábor belügyminiszter aktuális belpolitikai kérdésekről tartott előadást.
2. A Mazsike Klub vendége volt Daniel Katz finn író, akivel Kőbányai János beszélgetett, majd az est második vendége Haraszi Miklós, a Közép-Európai Egyetem tanára volt.

június 2.

A Bar Vilmos Alapítvány tanulmányi versenyét a Hunyadi téri templom kultúrtermében tartották.

június 4.

„A szefárd és az askenázi zsidók közötti kapcsolat Izraelben” címmel tartott előadást Ilan Ben-Ani, a Tel-Aviv-i Egyetem professzora a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Ezután Gábor Györggyel Tamás Gáspár Miklós beszélgetett a „Bárka és utasai” címmel megjelent kötete kapcsán.

június 7.

A Mazsihisz az Alkotmánybírósághoz fordult a 3. Kárpótlási törvény diszkriminatív rendelkezése miatt. A törvény nem teszi lehetővé a nem zsidó állampolgárokhoz hasonlóan a 300 ezer forintos kárpótlás igénybevételét a szülők, gyermekek és testvérek számára. A zsidó meggyilkoltak után csak a túlélő házastárs jogosult a kárpótlás igénybevételére a kifogásolt törvény értelmében. (A Mazsihisz beadványának teljes szövege megjelent az Új Élet 1996. június 15-i számának 4. oldalán.) Az Alkotmánybíróság 1996. június 21-i határozatában helyt adott a Mazsihisz kifogásainak, és kiterjesztette a kárpótlottak körét. Az országgyűlés 1996. szeptember 11-én elkezdte a zsidó közösségi kárpótlásról szóló kormány előterjesztés vitáját, majd október 15-én folytatódott a vita. (Lásd: Szombat 1996/8. szám 5-10. p. és 1996/9. 4-5. p.). A parlament nagy többséggel felhatalmazta a kormányt, hogy a zsidó közösségi kárpótlás céljára közalapítványt hozzon létre.

június 8.

A diaszpóra zsidóságáról szóló eladássorozat keretében Ausztrália zsidóságáról beszél Joszi Croitoru az Oneg Szabbát Klubban.

június 12.

A Kossuth Klubban „A magyarországi zsidóság a XX században” címmel Schweitzer József országos főrabbi tartott előadást a Szent Egyed Közösség meghívására.

június 16.

1. A Mazsike Városnézés zsidó szemmel programjában a Salgótarjáni úti temetőt, a Kazinczy utcai fürdőt és a Róth Miksa Emlékmúzeumot (VII. Nefelejcs u. 26.) látogatták meg.
2. A Fejér megyei zsidó hitközség „Zsidó magyarok, magyar zsidók” címmel kerekasztal-beszélgetést szervezett Kápolnásnyéken. A meghívott vendégek Kántor Péter költő, Kornis Mihály és Szántó T. Gábor író, valamint Pelle János újságíró voltak. A Gryllus fivérek Kányádi Sándor megzenésített jiddis fordításait adták elő, majd közös istentiszteleten vettek részt a temetőben.

június 17.

Reményi Gyenes István „Ismerjük őket?” című kötetéről Drucker Tibor beszélgetett a Bálint Zsidó Közösségi Házban a szerzővel.

június 20.

Emléktáblát avattak Mosonmagyaróváron a Szent István u. 113 számú ház falán a holocaust áldozatának emlékére. Lazarovits Ernő a mosonmagyaróvári zsidóság történetéről szolt avató beszédében. Az ünnepségen beszédet mondott Báznai Bertold alpolgármester és Németh László plébános.

június 23-24.

A Central European University (Bp. V. Nádor u. 9.) épületében Minoritas in Central Europe - Contemporary Jewish Culture in Central Europe címmel konferenciát és művészeti találkozót rendeztek. Ennek keretében angol nyelven készült zsidó témájú játék-, és dokumentumfilmeket vetítettek, majd a Szombat angol nyelvű irodalmi estje következett. Előadás hangzott el a lengyelországi zsidóságról a varsói egyetem kutatói részéről. A zsidó alkotók - zsidó művészet témakörében Emi Baruch (Szófia), Filip David (Belgrád), Max Biller (Berlin), Milos Ziak (Pozsony) és Szántó T. Gábor beszélgetett. A rendezvény két napján Bob Cohen, illetve az odesszai Julia Lukasenková és zenekara játszott klezmer zenét.

június 24.

Horváth Kálmán rendőrezredes Göncz Árpád köztársasági elnök dandárparancsnokká léptette elő. A 85 éves „Igaz Ember” a holocaust idején mintegy 4500 üldözöttet mentett meg az újdíósgyőr-i gettóból. Ezzel a tetteivel méltán került egy sorba nagybaconi Nagy Vilmos vezérezredessel és Reviczky Imre alezredessel az akkor századosi rangban szolgáló Horváth Kálmán. A Yad Vasem Intézetben 1994. október 24-én Horváth személyesen avatta fel saját emléktábláját.

június 25.

1. A szegedi zsinagógában Pauk György hegedűművész és a Weiner kamarazenekar adott hangversenyt.
2. Az ORI Pedagógiumában harmadszor osztottak diplomát. A most végzett Markovics Mónika, Tóth Andrea, Alpern Judit, Rosner Judit, Koppel Katalin és Schwarcz Andrea Ungárné Komoly Judit igazgatóhelyettesől vették át az okleveleket. Köszöntő beszédet mondott Schweitzer József rektor, és Zoltai Gusztáv a Mazsihisz ügyvezető igazgatója.

június 29.

1. Keresztény cionistákról tartott előadást Harry Karlsen az International Christian Embassy vezetője az Oneg Szabbát Klubban.
2. A Mazsike Klub vendége Kertész Ákos író volt, az est művészvendégei a „Makrából” olvastak fel részleteket.

június 30.

Rehovotban meghalt Jólesz Károly (1914-1996.) főrabbi. Méltató cikket Schweitzer József és Moskovits Cvi írt róla az Új Élet 1996. július 15-i számában (4. p.).

Budapestre látogatott Tel-Aviv rendőrkapitánya, Gabi Last Bodrácska János és Pintér Sándor meghívására. Fogadták őt a Mazsihisz vezetői, akikkel együtt megtekintette a Budapesti Zsidó Múzeumot.

Ismeretlen tettesek meggyalázták a gyöngyösi zsidótemetőt.

Június közepén a bécsi Collegium Hungaricumban nyílt kiállítás a Magyar Auschwitz Alapítvány és Holocaust Dokumentációs Központ kutatásainak eredményeiből. A vándorkiállításához emlékülés kapcsolódott a magyar és az osztrák üldözéskutatás eredményeiről. Szita Szabolcs Ausztriába

hurcolt magyar zsidók túlélésért vívott küzdelmeiről tartott előadást. Az Osztrák Ellenállás Dokumentációs Archívuma, három osztrák minisztérium és a Magyar Auschwitz Alapítvány szervezésében háromnapos konferenciát szervezett 14 ország részvételével „A náciitlanítás és a háború utáni bírósági eljárások” címmel.

július hónap

július 2.

A zsidó szervezetek megállapodtak abban, hogy a Joint által alapított Magyarországi Zsidó Szociális Segély Alapítvány kuratóriumi tagjai - Hutás Imre akadémikus, Hanák Péter történész és Vámos Tibor akadémikus - nem vesznek részt a kormánnyal való közalapítványi tárgyalásokon. A tárgyalásokat a továbbiakban a Mazsihisz-szel szerződésben álló szervezetek viszik.

július 5.

Az Emmánuel Alapítvány kezdeményezésére létesített Emlékfánál a holocaust mártírünnepségen részt vett és beszédet mondott Israel Meir Lau, Izrael állam főrabbija is. Lau főrabbi budapesti látogatása során részt vett a Kazinczy utcai ortodox zsinagóga istentiszteletén.

július 18-30.

A Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület nyári Jesivát szervezett nappali és esti tagozaton. Az előadásokat a VI. Vasvári Pál u. 5 számban a lubavicsi zsinagógában tartották a Tóra, a Talmud, a zsidó jog és filozófia, a misztika valamint Maimonidész műveiről.

július 20.

1. 85 éves korában New Yorkban meghalt Patai Raphael, világhírű folklorista és judaista. „Töredékek Apámról” című előadásának szövege megjelent a Szombat 1996/7 számában (31-33, p.). Az előadás a Múlt és Jövő folyóirat egyik rendezvényén hangzott el.

2. A Mazsike Városnéző séta zsidó szemmel programjában az újonnan épült siófoki zsinagógát, a régi zsidótemetőt, a tabi és a balatonfüredi zsidótemetőt, valamint a hitközségi üdülőt tekintették meg.

július 24.

Strasbourgban Schweitzer József országos főrabbi tartott előadást „A zsidó tudomány oktatása és kutatása 1945-1995 között Magyarországon” címmel. A Brit Ivrit Olamit társaság tanácskozásán elmondott beszédét Scheiber Sándor emlékének ajánlotta a professzor.

július 25.

Az MTA épületében mutatta be a Makkabi Kiadó Scheiber Sándor „Folklór és tárgytörténet” című munkájának új kiadását. A premieren Glatz Ferenc, az MTA elnöke, Hídvégi Máté és Raj Tamás méltatták Scheiber tudományos teljesítményét.

július 27.

Júliusban avatták fel a megújult Szeretetotthont az Alma utcában. A rekonstrukciót Magdus és Ervin Herling adományából finanszírozták. Az adakozók és a holocaust áldozatok emlékművét Varga Imre szobrászművész készítette el fekete gránitból. Az avatáson a Mazsihisz vezetőin kívül megjelent Gál Zoltán házelnök is. Az avatóbeszédet Fixler Herman, az Autonóm Ortodox Hitközség elnöke tartotta.

július 30.

Tel-Avivban meghalt Révész Márton rabbi, a Tel-Aviv-i Diaszpóra Múzeum magyar osztályának igazgatója. Búcsúzó cikket Schweitzer József országos főrabbi közölt róla az Új Élet 1996. augusztus 15-i számának 4. Oldalán.

A Pécssett rendezett kántorfesztiválon Sándor György (Palm Springs), Tóth Emil és Fekete László énekeltek. A szóvivő Schönberger András rabbi volt.

Az ORI jövőjéről tárgyaltak a hitközség vezetői, Schweitzer József rektor, Deutsch Róbert főrabbi, Smuél Glück, a Midreshet Jerusalam általános igazgatója és Schöner Alfréd főrabbi. A megállapodás szerint a Pedagógium vezetésére kap kétéves megbízást Schöner főrabbi, Schweitzer József pedig a következő tanévet még végig viszi az ORI élén.

A Kritika 1996/7 számában jelent meg Szegő György „Az emlékezet protézise. - Holocaust-élmű Bécsben” című tanulmánya (26. p.).

augusztus hónap

augusztus 2.

Tatabányán fekete márvány emlékművet állítottak a holocaust áldozatának felsorolásával. Avatóbeszédet mondott Lazarovits Ernő a Mazsihisz képviselőjében, Kreisner Miklós helybéli túlélő és Doff Imre a Hit Gyülekezete nevében. Az emléktábla közadakozásból és a Hit Gyülekezetének támogatásával készült el.

augusztus 7.

Jeruzsálemben meghalt a békéscsabai születésű Silberfeld Andor (1917-1996) rabbi, az izraeli igazságügyi minisztérium főkönyvtárnoka. Búcsúztató cikket Schweitzer József országos főrabbi írt róla az Új Élet 1996. szeptember 1-jei számának 4. Oldalán.

augusztus 9.

Helyreállították és újjászentelték az aszódi zsidótemetőt. A renoválás az Aszódi Városszépítő Egyesület, a városi önkormányzat, és a Petőfi Múzeum összefogásával készült el. Beszédet mondott Ráday Mihály, Asztalos Tamás múzeumigazgató, Detre János evangélikus lelkész, Buzgán József katolikus plébános, Kovács László nyugalmazott baptista lelkipásztor és a Mazsihisz nevében Lazarovits Ernő.

augusztus 12.

A Budapesti Zsidó Múzeumban kiállították a magyarországi származású Edith Kiss lágerfestményeiből készült vándorkiállítást.

augusztus 18.

„Katekizmus és iskolai hitoktatás a zsidóságról Hollandiában és Magyarországon” címmel rendezett konferenciát Debrecenben a Keresztény - Zsidó Társaság a Holland Keresztény - Zsidó Társasággal, és a Raoul Wallenberg Társasággal közösen a Debreceni Református Kollégiumban. A konferencia társelnökei: Gervai Tamás, a Debreceni Zsidó Hitközség alelnöke, Balogh Judit KZST szekcióvezetője, Fodor András katolikus püspöki helynök, és Majerszky Tibor református teológiai professzor. Beer Iván „A holocaust fogalma és dimenziói”; Szécsi József „Egy teológiai tantárgy Magyarországon: Bevezetés a judaikába”; Kardos Ágnes „A zsidó identitástudat elmélyítése a szarvasi ifjúsági táborban”; Iványi Gábor „A cigánység zsidóképe”; Margharete Schopenhauer „A zsidóságról való oktatás teológiai háttere”; Cselényi István Gábor „A görög katolikus egyház és a

párbeszéd”; Szénási Jonathan Sándor „Vallásközi ifjúsági táborok Magyarországon” címmel tartott előadást.

augusztus 20.

Meghalt Mikes Katalin műfordító, a Macisz „Egység” című folyóiratának olvasószerkesztője.

augusztus 25.

A Fiala Művészek Andrassy úti Klubjában „A 3000 éves Jeruzsálem” címmel 17 izraeli képzőművész kiállítását Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója nyitotta meg.

augusztus 27.

Jancsó Miklós a magyarországi holocaustról készített dokumentumfilm-etűdjét „Elmondták-e” címmel mutatták be a Szinbád moziban.

A City of New York University Rosenthal Holocaust Research Center J. and O. Winter Fund az 1995/96 tanévre a következő kutatói ösztöndíjakat fogadta el: Gadó György „Where the arrows were forged-anti-semitic propaganda among the youth, 1935-38.”; Ghita Andrea Julia (Kolozsvár) „The „Baron Hirsch Orphanage” of Budapest: place of refuge and rescue of children during the holocaust”; Halmos Sándor (Debrecen) „Kelet-magyarországi zsidó temetők mai állapota a holocaust után”; Maros Tamás „Sztójai Döme és társai népbírósi perének sajtó alá rendezése”; Ránki Vera (Melbourne) „The politics and sociology of anti-semitism and assimilation. A case study of hungarians and jews”; Szántó T. Gábor „Esszék és életinterjúk - a zsidó irodalom és a holocaust keresztmetszete”; TEDISZ „Oktatási intézmények könyv támogatása: A Holocaust Emlékkönyv ingyenes eljuttatása iskolákba”; Vadász Ferenc „A Felvidék zsidóságának sorsa a két „felszabadulás” között”; Ág Ottó „Jewish secondary school pupils in Hungary during the holocaust”.

Az Almássy Téri Szabadidő Központ Afro-fesztiváljára érkezett az etióp zsidó táncosokból álló Black Natała együttes, amelynek tagjait vendégül látta az Ortodox Autonóm Izraelita Hitközség is.

A Valóság 1996/augusztusi számában jelent meg Kapronczay Katalin tanulmánya „A zsidóság Magyarországon” címmel.

szeptember hónap

szeptember 3.

Ünnepélyes tanévnyitót tartottak az Országos Rabbiképző Intézet és Vallástanárképzőben. Bejelentették, hogy Schweitzer József még egy évig vállalja a rektori tisztséget, az oktatói kar pedig Löwy Tamás főrabbival, és Turán Tamás és Schweitzer Gábor előadókkal bővült.

szeptember 5.

Újjáavatták a Dohány utcai zsinagógát. Az 1991-ben kezdett rekonstrukció eddig a napig mintegy 80 százalékgig készült el 1.2 milliárd forintos ráfordítással. A kiadások 20 százalékát fedezték adományokból, a többit állami támogatásból finanszírozták, és kiemelt állami beruhásként kezelték. Az 1859. szeptember 6-án avatott templomban 3500 ülőhely van. Az ünnepélyes újjáavatásra a templom és környéke zsúfolásig megtelt. A tóratekerces behozatala és a frigyszekrénybe való elhelyezése, valamint az örökmécses meggyújtása után ünnepi köszöntőt mondott Göncz Árpád köztársasági elnök, Joel Alon izraeli nagykövet, Schweitzer József országos főrabbi, Frölich Róbert a templom főrabbija, Heisler László Dohány utcai a körzet elnöke és Zoltai Gusztáv, a Mazsihisz ügyvezető igazgatója. (Az elhangzott beszédek olvashatók az Új Élet 1996.

szeptember 15-i, illetve október 1-jei számában.) A zsinagóga építésének történetéről Frojimovics Kinga és Toronyi Zsuzsa cikkét közölte a Szombat 1996/7 száma „És készítsenek számomra szentélyt, hogy közöttük lakjam”- Ludwig Förster műve, a Dohány-templom címmel (26-28. p.) A templom avatására Magyarországra érkezett Jichak Samír, Izrael egykori miniszterelnöke (1986-1988) is. Göncz Árpád köztársasági elnök és Horn Gyula miniszterelnök fogadta Samírt, a Mazsihisz és a Magyar - Izraeli Baráti Társaság is vendégül látta Izrael egykori elnökét, aki országa aktuális problémáiról beszélt. A templom újra avatása alkalmából levélben gratulált a Mazsihisz vezetőinek Habsburg Ottó, aki más elfoglaltsága miatt nem tudott részt venni az ünnepségen.

szeptember 8.

1. Az ORI tantestülete meglátogatta Scheiber Sándor, Berger István és Sík Ernő tanártársaik sírját a Kozma utcai temetőben.

2. A Szolnokon rendezett Keresztény - Zsidó Teológiai nap „Egymásról a hitoktatásban és a szószéken” címet viselte. Az előadók Gacsary Kiss Sándor katolikus plébános, Hamar István református lelkész, Hecker Róbert metodista lelkész, Jaczkó György görög katolikus parókus és Schmiedeg József főrabbi voltak.

3. A Thököly út és a Stefánia út sarkán felavatták Slachta Margit emléktábláját. Az avatás után a Magyar Auschwitz Alapítvány és Holocaust Dokumentációs Központ a ZSVK-val közösen emlékülést tartott.

szeptember 10-11.

A Friedrich Ebert Stiftung nemzetközi konferenciát rendezett Magyarország holocaust miatti veszteségeiről. Menachem Meron főrabbi az 1945-ben újjászervezett újpesti hitközségről, S. Nagy Katalin művészettörténész a holocaust művész áldozatairól, Heisler Vilmos történész a magyar politikai kultúráról, Szakács Sándor gazdaságtörténész az 1945 utáni gazdasági veszteségekről beszélt. Sándor Tibor filmtörténész az 1838-ban bekövetkezett őrségváltásról, Pomogáts Béla irodalomtörténész a magyar irodalom veszteségeiről tartott előadást. Tilkovszky Lóránt akadémikus a német kitelepítésről, Szarka László az 1947-es lakosságcseréről, Danilo Urosevics a Rákosi-idők jugoszláv ellenes hajszeját mutatta be. Komoróczy Géza történész a zsidóság veszteségeiről, Regine Scheer a német-zsidó kapcsolatokról szólt. A konferencia résztvevői megtekintették a felújított újpesti zsinagógát. A konferenciához kapcsolódva a Goethe Intézetben a témához tartozó dokumentumfilmeket vetítettek. A Zsidó Múzeumban Kiss (Bán) Edith festőművész gyűjteményes kiállítása volt látható.

szeptember 12.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Gyökerek” sorozatának vendége Radnóti Sándor esztéta és lánya, Anna voltak. Velük a sorozatszerkesztő, László Klára szociológus beszélgetett.

szeptember 14.

Ros-haSáná alkalmából Horn Gyula miniszterelnök és Magyar Bálint kultuszminiszter küldte el jó kívánatait a Mazsihisz, illetve a rabbikar vezetőinek.

szeptember 20.

83 éves korában elhunyt Erdős Pál világhírű matematikus (1913-1996). A Szombat 1997/Januári számában Bíró Tamás írt róla nekrológot. (42-43. p.)

szeptember 28.

Hamvas Gábor főrestaurátor mutatta be a felújított Dohány utcai templomot a Mazsike Városnéző séta zsidó szemmel programjában.

szeptember 29.

eM. Soós György fotókiállítását Suchmann Tamás nyitotta meg Kaposváron. A „Somogy megye zsidósága a Soá előtt és a Soá után” című kiállítás megnyitóján beszédet mondott Bokor Péter történész, Rásonyi Leila hegedűművész ismert zsidó dalokat szólaltatott meg. A tárlat anyaga könyv formájában is megjelent.

szeptember 30- október 15.

Vermes Géza, az Oxfordi Egyetem professzora előadásokat tartott Piliscsabán a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Bölcsészettudományi Karán.

Az 1996/1997-es tanévtől működik a Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Központ angol-magyar nyelvű óvodája az Orbán-hegyen (1124. Budapest, Tamási Áron u. 41.).

A Chábád Lubavics Zsidó Nevelési és Oktatási Egyesület Gut Sábesz címmel zsidó hetilapot indított.

A zsidó újévet már a felújított és újjáavatott Újpesti templomban köszöntötték a körzet hívei. Az avatóünnepségen megjelent Derce Tamás, Újpest polgármestere, Joel Alon, aki korábban ebben a templomban volt bár micva, a Mazsihisz és a Bzsh vezetői. Az avatóbeszédet Deutsch László, a körzet rabbija és Schweitzer József országos főrabbi tartották.

42 éves korában meghalt Gervai Tamás fotóművész, a Debreceni Zsidó Hitközség alelnöke.

A Szombat 1996/7 száma ismerteti az Országos Rabbiképző Intézet Könyvtárának folyó és tervezett rekonstrukcióját Várai Emil „Veszély és remény. Százezer után egymillió márka a Rabbiképző könyvtárának?” (7-8. p.) című cikkében. Szántó T. Gábor „Nájntég Bécsben” című írásában a bécsi zsidóság életét ismertető írása a 13-16. oldalon olvasható. A londoni Leo Baeck Collage a Messiásról rendezett tanulmányi hetet. Az eseményről Gadó János tudósított (17-18. p.). Jancsó Miklós 75 születésnapja alkalmából Báron György Jancsó zsidó tárgyú filmjeit elemezte (42-45. p.).

október hónap

október 2.

Reviczky Imre ezredes tiszteletére emlékkoncertet rendeztek a Zeneakadémián. A koncert fővédnöke Demszky Gábor főpolgármester, és Joel Alon izraeli nagykövet voltak. A koncertet az Osztrák - Magyar Kulturális Együttműködési Társaság, Wien szervezte, a bevételt a Dohány templom felújításának folytatására szánták. A műsoron szerepelt Goldmark Károly „Sakuntala nyitány”; Ernest Bloch „Schelomo héber rapszódia”; Gustav Mahler „Adagietto az 5. szimfóniából”; Felix Mendelssohn „Olasz szimfónia”. Vezényelt Charles A. Ansbacher, közreműködött a Magyar Állami Hangversenyzenekar, valamint Onczay Csaba Kossuth-díjas gordonkaművész.

október 8.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban bemutatták a Magyarországi Holocaust Emlékalapítvány könyveit.
2. „A Qumrán-kutatás története és eredményei 50 év után” címmel Vermes Géza tartott előadást a Pázmány Péter Katolikus Egyetem piliscsabai karán.

október 9.

Házi készítésű csőbomba robbant a Wesselényi utca 8 számú ház előtt, közel a Hősök templomához és a frissen újjáavatott Dohány utcai templomhoz. A bomba nem sokkal nyolc óra előtt robbant, szerencsére azonban az istentiszteletről már elmentek a hívek. Ezen a napon a Moszkva téren Szabó Albert és elvbarátai a Népjóléti Szövetségből gyűlést tartottak.

október 10.

1. Szabó Zoltán oktatási államtitkár Izraelbe látogatott.
2. A Muszoe közgyűlésén újraavasztották a testület vezetőségét, értékelték az évet és megvitatták az 1997. évi feladatokat a Síp utcai Díszteremben. Elnöknek a betegsége miatt lemondott Schwarz István Mihály helyére Örley Pált választották meg, az ügyvezető igazgató Gonda Istvánné lett. Az elnökség tagjai: Adler László, Gáspár Oszkár, Gergely György, Goldschmied Andor, Gecső Sándor, Haskó Béla, Keller László, Lazarovits Ernő, Philipp Tiborné, Schwartz István Mihály, Soltész Gábor, Szirtes Zoltán, Török Sándor, Vámos István (Debrecen), Várlaki György, Mogyorós László, Lakatos János (Szombathely).

október 12.

1. Az Oneg Sabbat Klub vendége Dinnyés József énekes és Sipos Mihály, a Muzsikás együttes tagja volt.
2. Hatvanéves korában meghalt Engel Teván István (1936-1996.) grafikus. A Szombat 1997/januári számában Széchenyi Ágnes írt emlékező cikket róla (40-41. P.)

október 13.

Szolnokon a Megyeháza Dísztermében a szolnoki zsidóság történetéről rendezett konferenciát a Keresztény - Zsidó Társaság. Biri Attila történész „A vidéki zsidóság deportálása, mentési kísérletek”, Köves Artúr hitközségi elnök „A hitközségi élet a világháború után”, Magos Ildikó egyetemi hallgató „Jelenetek a szolnoki zsidóság történetéből”, Róbert Péter történész „A magyar vidéki zsidóságról” és Varga Béla közgazdász „A szolnoki zsidóság első száz éve” címmel tartott előadást.

október 16.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Gyökerek” sorozatának vendége Kőszeg Ferenc parlamenti képviselő volt.

október 19.

1. Szalai Júlia szociológus „Polgárosodás, és akik ki vannak belőle rekesztve” címmel tartott előadást a Bálint Zsidó Közösségi Házban.
2. A Mazsike vendége Bálint András színművész volt, akivel Mészáros Tamás, a „Magyar Hírlap” kulturális rovatának vezetője beszélgetett.

október 20.

Az albertirsai zsidótemetőt, a ceglédi zsinagógát, a kecskeméti ortodox-, és volt neológ zsinagógát, valamint a nagykőrösi zsinagógát látogatta meg a Mazsike Városnéző köre.

október 23.

Szabó Albert a budapesti Szabadság téren a magyar zsidóságot támadó beszédet mondott.

október 24.

1. A Bálint Zsidó Közösségi Házban nyolcrészes művészetpszichológiai előadás sorozatot indított Halász László pszichológus.
2. A Duna TV bemutatta az egykori Szovjetunióból kivándorolt zsidók sorsáról készített dokumentumfilmet. Az „Alija” Sipos András munkája.

3. Ülést tartottak azok a zsidó szervezetek, amelyeket a kormány tárgyalópartnerként fogadott el a Magyar Zsidó Örökség Közalapítvány létrehozásáról szóló tárgyalásokra. A novemberben tervezett alapításban a Mazsihisz, a Mazsike, a Macisz, a Nüb, a B,nai B,rith és a Muszoe vett részt.

október 26.

Domán István „A zsidóság és okkultizmus” címmel tartott előadást az Oneg Sabbat Klubban (Szinya u. 1.).

október 27.

1. „A modern zsidóság sorskérdései” címmel 2 éves, 4 szemeszteres szeminárium indult az Oneg Sabbat Klubban. A szemináriumot Engländer Tibor és Bódog Gyula szervezte. A szeminárium témái: Zsidóság a legújabb korban és ma (1996. október-1997. január); A zsidókérdés (1997. február-május); A cionizmus napjainkban (1997. ősz); Izrael. Izrael és a galut (1998. tavasz).

2. A Mózesi könyvekről rendeztek Keresztény - Zsidó Teológiai Napot a Kecskeméti Református Egyház Tanácstermében. Jávoroka Lajos katolikus lelkész „A mózesi könyvek üzenete”, Kiss János evangélikus lelkész „Izrael útja”, Köves Gyula hittanár A hordozható szentélyről és Varga László református lelkész „Az őstörténetek” címmel tartott előadást. A megnyitót Dankó László Kalocsa-kecskeméti érsek, valamint Feldmájer Péter Mazsihisz elnök tartották.

Októberben avatták újjá a zuglói Aharon zsinagógát és kultúrtermet. A rekonstrukció főleg a Bzsh finanszírozta, de az önkormányzat és Győrfi László adományaival a belső tér rekonstrukcióját tette lehetővé. Az avatáson Lazarovits Ernő, a körzet elnöke és Kardos Péter, a körzet főrabbi, valamint Schweitzer József országos főrabbi mondott avatóbeszédet. A kántori teendőket Kálmán Tamás látta el. Jelen voltak a Mazsihisz és a Bzsh vezetői, valamint a rabbikar tagjai, és rajtuk kívül az izraeli követség vezető munkatársai, valamint a kerület polgármestere is. Az ünnepségen ugyancsak megjelent Scheiber Sándorné Bernáth Lili, akinek édesapja, Bernáth Miklós sokáig a templom főrabbi volt.

A Rumbach Sebestyén utcai zsinagóga falán emléktáblát avattak az 1941-ben, Kamenyec-Podolszkan, a magyar hatóságok által deportált, és ott megölt zsidók emlékére. A megemlékezést Szirtes Zoltán túlélő, az izraeli követség titkára szervezte. Az avató beszédet Ormos Mária akadémikus és Szita Szabolcs, a Magyarországi Auschwitz Alapítvány és Dokumentációs Központ tudományos igazgatója mondta. Az emléktáblát Zoltai Gusztáv és Verő Gábor leplezte le, Kálmán Tamás recitálta a Kél molé rachamimot, az Anna Frank Gimnázium ifjúsági kórusát Klein Ervin vezényelte. Koszorút helyeztek el az izraeli követség, a NÜB, a Maesz, az Auschwitz Alapítvány, a Kereszténydemokrata Néppárt, a Soros Alapítvány képviselői, valamint Róbert Várdi Torontóból

Az „American Jewish Committee Antisemitism World Report 1995” kiadványból közölt részleteket a Szombat 1996/8 száma (17-18. p.). Novák Attila közölt néhányat Herzl naplójából és leveleiből (34-37. p.).

november hónap

november 6.

A Bálint Zsidó közösségi Házban Gábor Marianne festőművész volt a Salom Klub vendége.

november 8.

Reviczky Imre ezredes születésének századik évfordulóján emlékülést tartottak a Hadtörténeti Intézetben. Az emlékülést a Hadtörténeti Intézet, a Magyarországi Holocaust Alapítvány és Dokumentációs Központ és a Keresztény - Zsidó Társaság szervezte. Ravasz István őrnagy, tudományos munkatárs Reviczky Imre életéről és pályafutásáról, Szita Szabolcs Reviczky Imréről, a X. munkaszolgálatos zászlóalj parancsnokáról tartott előadást. Az emléküléssel együtt kiállítást is rendeztek Reviczky ezredesről.

november 9.

Új magyar fordításban mutatta be az R.S.g. Színház (Bp. VII. Rumbach Sebestyén u. 9.) S. Ansky: „Dybuc” című modern jiddis drámáját. A rendező az amerikai Michael Griggs volt.

november 10.

Kaposváron a Berzsenyi utcai zsinagógában rendezett Keresztény - Zsidó Teológiai Nap a Mózesi könyvekről szólt. Az előadásokat Agg József katolikus főesperes, Bellai Zoltán református esperes, Schönberger András rabbi, Szemerei László evangélikus lelkész és Tisza Attila baptista lelkész tartották.

november 13.

1. A Deák téri evangélikus gimnázium dísztermében (V. Sütő u. 1.) átadták a Keresztény - Zsidó Társaság Emlékplakettjét, majd az evangélikus templomban Pelle János tartott előadást századunk kelet-európai és magyarországi vérvádjairól. Az előadás után levetítették a „Vérvádak a holocaust után” című dokumentumfilmet.

2. Összeültek a közalapítvány ügyében szavazati joggal rendelkező zsidó szervezetek és megvitatták a Magyar Zsidó Örökség Közalapítvány (Mazsók) működési szabályzatát, amelynek elkészítésére a Magyar Állam képviselője tett javaslatot.

november 15-17.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban a KÚT Pszichológiai Rendelőintézet Alapítvány konferenciát rendezett „Elhúzódó társadalmi traumák hatásának felismerése és gyógyítása” címmel. Buda Béla „A trauma szociális természetéről”, Talyigás Katalin „A holocaust következményeiről napjainkban”, Iványi Gábor „Hajlik az Örökkévaló Isten”, Fischer Miklós „A vegyes házasság mint „külön-béke” címmel tartott előadást. S. Nagy Katalin „Az öngyógyító kreativitás”; Szőnyi Magda „Élés és visszaélés a szimbólumok erejével”; Kelemen Andor „A Holocaust szindróma megjelenése a mindennapi orvosi gyakorlatban”; Hölyer Mária „Az elég jó család”; Erős Ferenc „Az antiszemitizmus szociálpszichológiájáról” beszélt. Lányi András „Szenvedéstörténet”; Kőrösi Zsuzsanna - Molnár Adrienn „Az 56-osok második generációja”; Diósi Ágnes „Mi közöm a cigányokhoz?”; Kende Hanna „A késleltetett „halál”; Komoróczy Géza „Történelmi események a gondolkodásban: Felejtés, feldolgozás, felelősség vállalása” címmel tartott előadást. A konferenciát kerekasztal-beszélgetés, majd komolyzenei koncert zárta a Forrás Kamarazenei Műhely és Horgas Eszter, valamint Fekete László főkántor és Neumark Zoltán zongoraművész közreműködésével.

november 17-19.

„1100 éves együttélés - a magyar és a magyarországi zsidóság a haza és a fejlődés szolgálatában” címmel háromnapos konferenciát rendeztek az ELTE ÁJTK Dísztermében. Göncz Árpád köztársasági elnök köszöntőjét a Szombat 1997/áprilisi száma közli (3-4. p.). A rendezvény védnökei Magyar Bálint kultuszminiszter, Glatz Ferenc, az MTA elnöke, Schweitzer József országos főrabbi és Deme Péter, a Millecentenáriumi Emlékbizottság titkára voltak. Kende Péter „Zsidó Magyarország” című előadásának szövege olvasható a Kritika című folyóirat 1997/2 számában (6-10. p.).

november 21.

Antalfi Mária grafikáiból nyílt kiállítás a Bálint Zsidó Közösségi Házban. Az est további részében „Beszélgetések a pszichoanalízisről” címmel levetítették Forgács Péter háromrészes filmsorozatát, amelyeket pszicho-analitikusokról forgatott. Az alkotóval Erős Ferenc beszélgetett.

november 22.

Schweitzer József és Schmideg József professzorok - doktori aranydiplomájuk átvétele alkalmából - péntek esti keddust adtak az ORI dísztermében. A templom előljárói is köszöntötték az ünnepeltek.

november 23.

Az Oneg Sabbat Klubban Lichtmann Tamás tartott előadást „Zsidóság és népiesség” címmel.

november 24.

1. Bakonyszentlászlón konferenciát rendeztek az Edith Stein-ház megnyitása alkalmából (Bakonyszentlászló, Dózsa Gy. U. 1.). A tanácskozáson Beer Iván „Isten szava és az embermentés a Soa napjaiban”; Cser Sándor kanonok „A vértanú püspök, Apor Vilmos titkára voltam”; Kis György katolikus esperes „Bakonyszentlászló, az Edith Stein ház szerepe a magyarországi vallásközi párbeszédben”; Lentulai Attila református lelkész „Bakonyszentkirály, Exodus XXXV.”; Ördög Endre evangélikus lelkész „Bakonyszentlászló: kezdetben”; Szécsi József „A Keresztény - Zsidó Párbeszéd magyarországi helyzete”; Szita Szabolcs „Humanitárius cselekedetek 1944-45-ben Nyugat-Magyarországon” címmel tartott előadást.

2. Zuglóban a pászka üzem, a Dózsa György úton lévő imaházat, a jelenleg vívóteremként működő egykori zsinagógát, valamint a frissen felújított Thököly utcai zsinagógát látogatták meg a Mazsike Városnéző programja keretében az érdeklődők.

november 25.

A Magyar - Izraeli Baráti Társaság vendége volt Sólyom László, az Alkotmánybíróság elnöke. A Síp utcai Díszteremben tartott rendezvény témája a kárpótlás volt.

november 27.

A Bálint Zsidó Közösségi Ház „Gyökerek” sorozatának vendége volt Dés László zeneszerző és fia, András voltak.

november 29.

Az Élet és Irodalom című hetilap 1996. november 29-i számában Komoróczy Géza közzétette „Fajelmélet és kiadói jog” című írását. Ebben a professzor Kőbányai Jánosnak a Múlt és Jövő 1996/3. számában „Búcsú Patai Rafaeltől” címmel közölt nekrológiájának következő mondatára reagált: „Mostantól az apa emléke és életműve ápolásának feladata mellett a fiáé is a tisztém lesz” (124. p.). Komoróczy idézett egy Kőbányai által Raphael Pataihoz küldött, a címzett által válasz nélkül hagyott leveléből. Ebben Kőbányai nehezményezte, hogy Patai a magyar zsidóság történetét feldolgozó könyvét az Akadémiai Kiadóval és a Múlt és Jövővel kiadó közös gondozásában tervezte megjelentetni. Kőbányai szerette volna kizárólag a Múlt és Jövő számára megszerezni a könyv kiadásának jogát. Az érvelés azonban szakmai szempontokat mellőzve arról szólt, hogy zsidó munkákat zsidó kiadók adjanak ki, nincs szükség gójok közreműködésére. R. Patai a sértő levelet válasz nélkül hagyta, és megszakította a kapcsolatot Kőbányaival. Amikor R.P. cáfolta, hogy bármilyen megállapodás született volna közte és a Múlt és Jövő főszerkesztője között, Kőbányai levelének másolatát is elküldte Komoróczynak. A professzor úgy vélte, hogy az ügy azért kíván nyilvánosságot, mert mindegy, hogy melyik oldalon és milyen indokból merül fel a születés alapján való megkülönböztetés, egyformán ijesztő és igazságtalan. A cikk harására személyeskedő hangú vita alakult ki a felek között. Kőbányai az ÉS 1996. december 5-i és 1997. január 17-i számában közölt hosszú válaszaiban a személyes sértegetés taktikáját választotta. Nem értette meg kiadói ars

poetikájának kirekesztő voltát, és társadalmi veszélyességét, az önkritika, illetve a bocsánatkérés eshetősége fel sem merült benne. A magánlevél engedély nélküli közzétételének jogi konzekvenciáival fenyegetőzött és - stílusosan - Komoróczy nem zsidó, azaz goj voltával foglalkozott. Személyeskedő stílusban kritizálta Komoróczy (általa ismert és felfogható) munkásságát. Ebben, és minden további acsarkodásában kitüntetett szerepet kapott „A zsidó Budapest” kötet támadása. A professzor az ÉS 1997. január 13-i, és január 24-i számában tényszerűen cáfolta Kőbányai állításait és vádjait. A Szombat 1997/Januári számában Mezei Silberstein Márk „Egymást sértő sértett felek” (2. p.) című írásában fájjalja, hogy az ügyet - melynek tétjét, a gojzás súlyosságát érzi - nem a zsidó sajtón belül vitatták meg. A Szombat 1997/februári számában Kőbányai „Az újratámadt zsidó élet és a nem zsidó (goj) kutató konfliktusa” című, ugyancsak terjedelmes (2,46. p.) cikkben válaszol Mezeinek, de ezt az alkalmat is felhasználja arra, hogy a professzort egyetlen ismerve, nem zsidó származása alapján kategorizálja, önmagát pedig a zsidóság egészével azonosítsa: aki őt támadja, az a zsidóságot, a zsidó újjászületést támadja. Komoróczy Géza „Raphael Patai, Scheiber Sándor - és a MÉJ főszerkesztője” című, a Szombat ugyanezen számának 46-47. oldalán megjelent írásában megköszönte Mezei Silberstein Márknak töprengő, szelíd szavait. Egyben tételesen bebizonyította Kőbányai János újabb vádjainak valótlanosságát, amelyek ezúttal arról szólnak, hogy Komoróczy nem ismeri (el) Scheiber Sándor munkásságát.

november 30.

1. Az Oneg Sabbath Klubban Komoróczy Géza tartott előadást „Feltáratlan területek és kutatási lehetőségek a cionizmus történetében” címmel.
2. A Mazsike Klubban a Korona Pódium vendéggjátéka keretében Mikes Lilla adta elő az Emile Ajar regényéből készült zenés áriátát Momo és Róza címmel. Az áriátot Mészöly Dezső és Mikes Lilla készítette, a zenét Wolf Péter szerezte.

A Fővárosi Főügyészség felfüggesztette a Mein Kampf terjesztését, és indítványozta a Fővárosi Bíróságnak, hogy tiltsa be a könyvet. A kiadványt november elején jelentette meg Mónus Áron előszavával a Man szigeten bejegyzett Interseas Kiadó, melynek magyarországi képviselője Mónus Áron. A terjesztésre a kiadó vállalkozott, illetve a „Demokrata” című folyóiratban közzétett megrendelőlapra lehetett hozzájutni a mintegy 3 ezer példányban kiadott „náci alapműhöz”.

November végén meggyalázták a szentgotthárdi zsidótemetőt.

Befejeződött a váci zsidótemető helyreállítása.

Holocaust emlékművet avattak Sárváron. A 600 áldozat emlékművét Gaál Tamás szobrászművész készítette el, és Dénes Tibor polgármester avatta. A mementó adományokból és az önkormányzat támogatásából létesült.

A Mazsihisz vezetői Szentés város polgármesterével tárgyaltak a város tulajdonában lévő zsinagóga épület rekonstrukciójáról. A város könyvtár elhelyezését tervezi a helyreállítás után a templomban. A rekonstrukció tervét a Mazsihisz elfogadta.

November elején a pannonhalmi Bencés Apátság fennállásának ezeréves évfordulóján Angelo Rotta pápai nuncius emlékülést rendeztek. Göncz Árpád köztársasági elnök posztumusz kitüntetést adományozott Angelo Rottának embermentő tevékenységéért, valamint a mostani pápai nunciusnak, Angelo Acerbi bíborosnak. Az emlékülésre meghívót kaptak a még életben lévő megmentettek, továbbá vezető egyházi személyiségek is. A Mazsihisz-t Schmideg József képviselte.

A Maesz ülésén Sárközi Sándor elnök beszámolt a kárpótlási folyamatban való részvételről, és kezdeményezte, hogy a szövetség szorgalmazza az 1992. évi XXXII. kárpótlási törvény parlamenti módosítását. Az országgyűlés ugyanis mulasztásos alkotmánysértést követett el, mivel az Alkotmánybíróság 1995. II. 6-i határozatában a törvény alkotmányellenes részeinek módosításának legkésőbbi dátumát 1995. szeptember 15-ben határozta meg. Szenes Iván NÜB elnök a civil szervezetek szerepéről szólt a szélsőséges jelenségek elleni fellépés összehangolásában, az érdekképviselőben.

A Szombat 1996/9 számában Gábor Anna jelentetett meg tanulmányt „A zsidó falusi építkezés emlékeiről Észak-Magyarországon” (33-36. p.) címmel az 1987-89, és 1992-ben a Soros Alapítvány és a Memorial Foundation for Jewish Culture támogatásával végzett kutatásainak eredményéről.

december hónap

december 7.

1. „Klezmer és irodalom” címmel a Múlt és Jövő Kiadó rendezett estet az Almássy téri Szabadidő Központban. Az estet Zoltai Gusztáv nyitotta meg, fellépett a Budapesti és a Veszprémi Klezmer Band, Gryllus Dániel és Vilmos, Fekete László főkantor, Gáti Oszkár és Sivók Irén előadóművészek és Mezei András költő. Az esten a kiadó bemutatta Sólem Aléchem „Vándorcillagok” című színházi regényét.

2. A Bálint Ház Hanuka bálját Schőner Alfréd főrabbi nyitotta meg.

december 9.

A Fasori Református Templom gyülekezeti termében (VII. Városligeti fasor 7.) zsidóság a hitoktatásban címmel tartott előadás sorozatot a Keresztény - Zsidó Társaság.

december 10.

Vermes Géza kapta az 1996. évi Bacher Vilmos emlékdíjat. A díj átadására az MTA Dísztermében került sor. A laudációt a kuratórium nevében Komoróczy Géza mondta el. Schweitzer József és Szabolcsi Miklós méltatta a díjazott tudományos érdemeit. Vermes emlékelőadásának címe: Akedat Jichak. Ábrahám áldozatának magyarázata a rabbinikus irodalomban és Qumránban. Az előadás szövege megjelent a Szombat 1997/2 számában (29-33. p.) A „Laudatio” a Szombat ugyanezen számának 34-35. oldalán olvasható.

december 11.

A Bálint Zsidó Közösségi Házban Dávid Ferenc művészettörténész vezetett előadás sorozatot a magyarországi zsinagógákról.

december 14.

A Mazsike Hanuka bálját Schőner Alfréd főrabbi nyitotta meg a Stefánia Palotában. A műsorban fellépett a Goldmark kórus, Péchy Kornélia operaénekes, Králik János zongoraművész. A tánchoz a Netti és a Kabala Bank, valamint Somló Tamás szolgáltatták.

december 15.

A Pécsen rendezett Keresztény - Zsidó Teológiai Nap „A prófétai iratokról” szöveget. A rendezvényt Mayer Mihály katolikus püspök és Stark András hitközségi alelnök nyitották meg. Benkely Béla baptista lelkész „A próféták a válság idején”; Keresztes Pál katolikus teológiai tanár: „Prófécia és prófécizmus”; Schönberger András pécsi főrabbi „A próféták alakja a Szentírásban”; Szalay Lajos

református lelkész „A próféta”; Varsányi Ferenc evangélikus lelkész „Evangélikus szemmel a prófétai iratokról” címmel hangzottak el előadások.

december 18.

1. A Mazsihisz pályázatot hirdetett egy új gimnázium felépítésére.
2. Az Auschwitz Alapítvány éves munkáját értékelő tanácskozáson Verő Gábor, a kuratórium ügyvezető titkára elmondta, hogy elsősorban a gyűjteményfejlesztés terén bővült a tevékenységek köre. Mintegy 700 fénymásolattal gyarapodott az 1941-42 évek munkaszolgálatos témájú gyűjteménye. A kutatás a munkaszolgálat, az elpusztítottak névjegyzéke, az embermentés és a körösmezei –kamenyec-podolszki deportálás témakörében haladt előre. Folytatódott a Holocaust füzetek megjelentetése. Vámos Tibor akadémikus, az ülés levezető elnöke és Szita Szabolcs tudományos vezető úgy látta, hogy amennyiben az alapítvány elhelyezése, működési feltételei nem rendeződnek, elveszhet az utóbbi időben kiépített nemzetközi kapcsolatrendszer és tekintély is. A jövő évi, 1997-es tervek között szerepel a visszaemlékezések szervezett gyűjtése, kapcsolat az Internettel, az 1945-46-ban működött DEGOB mintegy 700 jegyzőkönyvének elhelyezése és feldolgozása a Népgondozási Hivatalban ugyanekkor készült jegyzőkönyveivel. Weiss Artúr születésének 100. évfordulóját konferenciával tervezik megülni, melynek témája az embermentés. A szervezeti és működési szabályzat módosítása során döntöttek arról, hogy a kuratórium munkáját 7-9 fős tanácsadó testület segíti, Verő Gábor pedig ügyvezető elnöke lesz a testületnek.

december 21.

A Mazsike Garay utcai klubjában a Makkabi, a Logos és a Múlt és Jövő Kiadó új könyveit mutatták be a kiadók.

december 27.

Salkaházi Sára emléktábláját avatták a Papnevelde utcában. Várszegi Asztrik pannonhalmi főapát, Hetényi Varga Károly és Mona Ilona mellett Zoltai Gusztáv Mazsihisz ügyvezető igazgató is emlékbeszédet mondott.

december 28.

A Mazsike a Szépművészeti Múzeumba szervezett látogatást a „Képzőművészet zsidó szemmel” sorozatban. A programot Dombrowszky Ninette művészettörténész vezette.

Az év végén halt meg Holländer György író és műfordító.

Az Európai Utas 1996/4 száma közölte Méray Tibor: Wesselényi u. 13. című forgatókönyvét.

A Világosság 1996/decemberi számában jelent meg Dér Katalin „Ábrahám áldozata. Szöveg és értelmezés” című tanulmánya.

A Horizont 1996/október-november-decemberi számában jelent meg Szakonyi Eszter tanulmánya „A zsidó folklór Kiss József verseiben” címmel.

A Szombat 96/10. számában Frojimovics Kinga és Toronyi Zsuzsa emlékezett meg a Magyar Zsidó Múzeum megnyitásának 80. évfordulójáról (40-41. p.)

A Sárospataki Református Kollégium és Theológiai Akadémián Molnár Sándor szemináriumi dolgozatot készített „A Sárospataki Izraelita Hitközség története” címmel. 52 p.

A KLTE Történeti Tanulmányok IV. kötetében megjelent Síró Béla: A debreceni zsidóság a vészkorszak idején (147-181.p.) című tanulmánya.

1996-ban felújították a hitközség tulajdonában meghagyott régi téli imaházat Szolnokon, amely a hatvanas évektől kezdve zsinagógaként funkcionált. A főépületet a MIOK eladta a hatvanas években, azóta kultúrházként használják. A Kövesi Artúr szolnoki hitközségi elnök vezetésével helyreállított kis épületet, a Hősök templomát hanuka nyolcadik napján avatták újjá.

Szegeden megújult a Gutenberg u. 20. szám alatti szeretetotthon, és új ifjúsági klubot létesített a helyi hitközség. Az ünnepélyes átadást jelenlétével tisztelte meg Szabó Zoltán művelődésügyi minisztériumi politikai államtitkár, Fritz Péter országgyűlési képviselő (MSZP), a szegedi önkormányzat több vezetője Szalay István polgármester vezetésével. Az avató beszédet Zoltai Gusztáv ügyvezető igazgató és Lednitzky András, a szegedi hitközség elnöke mondta. Az új klub ajtófélfájára Schönberger András főrabbi szegezte fel a mezúzát. A Szegedi hitközség pályázatot hirdetett Szeged és környéke zsidósága kulturális, társadalmi és vallástörténeti kutatására.

Raj Tamás főrabbi „A héber és a jiddis irodalom kezdetei Magyarországon” címmel közölt tanulmányt abban az emlékkönyvben, amelyet a pécsi Janus Pannonius Tudományegyetemen jelentettek meg Szépe György professzor tiszteletére „Nyelv, nyelvész, társadalom” címmel.

A Mazsihisz 1996-ban 75,3 millió forint állami támogatást kapott alaptevékenységének ellátására. A zsidó közgyűjtemények 6 millió, az oktatási intézmények 13,6 millió, szociális intézmények felújítására 16 millió forint az állam hozzájárulása az alaptevékenység támogatásán felül.

Előadások a Yahalom Zsidó Szabadegyetemen az Országos Rabbiképző Intézet előadótermében:

január 4.

Kardos Péter „A zsidó sajtó feladatai”; Deutsch László „Jób a Bibliában.”

január 18.

Szántóné Balázs Edit "Zsidótörvények" az Árpád-korban”; Mózes Ibolya „Zsidók Rómában az i.e. I. században.”

január 25.

Klein Rudolf „Az askenáz zsinagógatér fejlődése,” (vetítéssel.)

február 8.

Shlomo Spitzer „Egy ortodox zsidó nézetei a mai neológiról.”

február 15.

Ferenczi László „Israel Zangwill.”

március 21.

Kovács András „A zsidókról alkotott kép a mai magyar egyetemisták körében.”

március 28.

Hídvégi Máté Scheiber Sándorról tartott előadást "...csak egyedül maradtam" címmel.

április 18.

Gadó János „A magyar zsidóság három nemzedéke.”

május 23.

Vezér Erzsébet „Ady és a zsidókérdés.”

május 2.

Szabó Vera „Magyarországi jiddis közmondások.”

május 9.

Kovács Éva "Az indiánokat nem szokták lezsidózni", avagy hogyan kerül egy indián fiú a zsidó iskolába.”

május 16.

Borsányi Ferenc „Az extázis szerepe és létrejöttének folyamata a haszid életformában és vallásos gyakorlatban”; Cserhalmi Péter „Zsidó orvosok szerepe az orvostudomány fejlődésében.”

május 30.

Tatár György „Állam és Siratófal.”

június 6.

Toronyi Zsuzsanna „Polgárok és nemesek: a Pesti Chevra Kadisa a századfordulón”; Barotányi Zoltán „Közeledés és/vagy távolodás. Az asszimiláció fogalma a történeti irodalomban.”

november 7.

A félévnyitót Korn József tartotta, a Gabrieli Kamarakórust Sógor Anikó vezette, Pásztor József furulyált, Fellegi Borbála zongorázott. Karády Viktor „A magyar zsidóság sajátosságainak néhány eleme” címmel tartott előadást.

november 14.

Babits Antal „Szóbeliség és írásbeliség, avagy paleográfia a tradíció szolgálatában.”

november 17.

Látogatás a Budapesti Zsidó Múzeumban. Tárlatvezető Toronyi Zsuzsa.

november 21.

Stark Tamás „Menni vagy maradni? A túlélő magyar zsidóság dilemmája a felszabadulás után.”

december 5.

Lichmann Tamás „Zsidók a német irodalomban.”

december 19.

Hídvégi Máté „Belőlem romba dőlt eszmények keserűsége szól" Lőw Immánuel emlékezete.